

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Кафедра маркетингу та торговельного підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему:

«ФОРМУВАННЯ Й ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ»

(тема кваліфікаційної роботи)

Виконав: студент II курсу,
групи ДМП-МС23мг+МС23(2)мг
спеціальності: 076 «Підприємництво та торгівля» (ОП
«Митна справа»)

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

_____/Андрій ТРЕМБАЧ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник _____/Анна ЧЕРНЯЄВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Рецензент _____/Мирослава КОРІНЬ
(підпис) (ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»

В.о. завідувача кафедри _____/Вікторія ЧОБИТОК
(підпис) (ім'я та прізвище)

Нормоконтроль _____/Марина ГНЄЗДІЛОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Секретар ЕК _____/Ірина БЛУДОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Харків – 2024 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Кафедра маркетингу та торговельного підприємництва
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
Освітньо-професійна програма «Митна справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
д.е.н., проф.
Вікторія ЧОБИТОК

(підпис)

«14» жовтня 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу (дипломну роботу)
другого (магістерського) рівня вищої освіти

здобувачу Андрію ТРЕМБАЧУ

1. Тема: «Формування митно-тарифної системи та її вплив на економічну безпеку підприємств» затверджена наказом по навчально-науковому інституту № 4801-5/3704 від «21» листопада 2024 р.
2. Термін здачі закінченої роботи: «25» листопада 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи: Закони України, Митний кодекс України, Постанови Верховної Ради, Постанови Кабінету Міністрів, національні стандарти України, теоретичні та практичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів за темою роботи, періодичні видання, статистичні дані.
4. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити): теоретичні основи формування та використання фінансових ресурсів підприємства; аналіз формування структури та використання фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП НОВІКОВ С. Ю.); заходи щодо підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП НОВІКОВ С. Ю).
5. Перелік графічного матеріалу (презентаційний матеріал): структура фінансових ресурсів підприємства; властивості фінансових ресурсів підприємств; класифікація фінансових ресурсів підприємства за показниками формування та використання; основні відмінності власних і позикових джерел фінансування підприємства; склад основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства; елементи для оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів.

6. Консультант:

Розділ	Консультант	Підпис, дата		оцінка (бали)
		дань видав	ання прийняв	
	не передбачено			

7. Дата видачі завдання: «14» жовтня 2024 р.

Керівник:

_____ Анна ЧЕРНЯЄВА
(підпис)

Завдання прийняв до виконання:

_____ Андрій ТРЕМБАЧ
(підпис)

**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК
виконання кваліфікаційної роботи
(дипломної роботи)**

№ з/п	Назва етапів роботи та питань, які мають бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
1	Систематизація матеріалів про діяльність об'єкту дослідження	14.10.2024 р.	
2	Вивчення теоретичного матеріалу, написання першого розділу роботи	21.10.2024 р	
3	Аналіз діяльності об'єкту дослідження, написання другого розділу	28.10.2024 р	
4	Розробка та написання рекомендаційної частини роботи	11.11.2024 р	
5	Завершення вступу та висновків, формування анотації, впорядкування списку літератури	18.11.2024 р	
6	Перевірка на антиплагіат	21.11.2024 р	
7	Оформлення дипломної роботи та представлення її на кафедрі	25.11.2024 р	

Здобувач

_____ Андрій ТРЕМБАЧ
(підпис)

Нормоконтроль:

_____ Марина ГНЄЗДІЛОВА
(підпис)

АНОТАЦІЯ

ТРЕМБАЧ А. В. Формування й використання фінансових ресурсів підприємств. – Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля». – Навчально-науковий інститут «Українська інженерно – педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна – Харків, 2024. – 96 с.

Магістерська кваліфікаційна робота присвячена формуванню й використанню фінансових ресурсів досліджуваного підприємства.

Мета роботи – дослідження сутності фінансових ресурсів підприємства, з'ясування умов для підвищення ефективності їх використання, а також надання пропозицій та рекомендацій щодо формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства.

Методи дослідження – статистичний, балансовий, коефіцієнтний, монографічний, моделювання, метод факторного аналізу, метод порівняльного аналізу, метод прямого структурного аналізу,

У першому розділі роботи розкрито теоретичні основи формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства.

У другому розділі проведено аналіз та оцінку фінансової діяльності та управління фінансовими ресурсами АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.).

У третьому розділі представлено заходи щодо підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.).

Результати розробок можуть бути застосовані у практичній діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансові ресурси, власні фінансові ресурси, позикові фінансові ресурси, залучені фінансові ресурси, ефективність формування та використання фінансових ресурсів, оптимізація фінансових ресурсів, управління фінансовими ресурсами підприємства, капітал, прибуток.

ANNOTATION

Trembach A. V. Formation and use of enterprise financial resources. - Manuscript.

Master's qualification work in the specialty 076 «*Entrepreneurship and trade*».
– Educational and scientific institute «Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy» of Kharkiv National University named after V. N. Karazin – Kharkiv, 2024.
– 95 p.

The master's thesis is devoted to the formation and use of financial resources of the enterprise under study.

The purpose of the work is to study the essence of the enterprise's financial resources, clarify the conditions for increasing the efficiency of their use, as well as provide proposals and recommendations for forming the optimal structure of the enterprise's financial resources.

Research methods – statistical, balance, coefficient, monographic, modeling, factor analysis method, comparative analysis method, direct structural analysis method,

The first section of the work reveals the theoretical foundations of the formation and use of financial resources of the enterprise.

The second section analyzes and evaluates the financial activities and management of financial resources of the Academy of Sciences «PROSPECT PLUS» (FOP Novikov S. Yu.).

The third section presents measures to increase the efficiency of the formation and use of financial resources of the Academy of Sciences «PROSPECT PLUS» (FOP Novikov S. Yu.).

The results of the developments can be applied in the practical activities of the enterprise.

Keywords: financial resources, own financial resources, borrowed financial resources, attracted financial resources, efficiency of formation and use of financial resources, optimization of financial resources, management of financial resources of the enterprise, capital, profit.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ Й ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1 Економічна сутність фінансових ресурсів, їх класифікація та характеристика.....	10
1.2 Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства.....	18
1.3 Оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів.....	22
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ Й ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП НОВІКОВ С. Ю).....	32
2.1 Фінансово-економічна характеристика підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС».....	32
2.2 Аналіз фінансово-майнового стану підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»..	39
2.3 Аналіз та оцінка ефективності формування структури фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС».....	48
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ.....	53
РОЗДІЛ 3. ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП НОВІКОВ С. Ю.).....	55
3.1 Прогнозування структури капіталу підприємства задля підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.....	55
3.2. Формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства...	61
3.2 Основні напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	67
ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ.....	74
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Постійна зміна ринкових умов, технологій та споживчих уподобань вимагають від підприємств гнучкості та оперативного реагування. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє підприємствам адаптуватися до змін та використовувати виникаючі можливості. Сучасний розвиток ринкової економіки України вимагає всебічного дослідження проблем фінансування суб'єктів господарювання. Зокрема питання формування та використання фінансових ресурсів як основи фінансового забезпечення господарської діяльності підприємств є надзвичайно актуальним для розвитку української економіки.

Нестача фінансових ресурсів суттєво обмежує можливості підприємств здійснювати інвестиційну діяльність у масштабах, що відповідають реальним потребам економічного розвитку, що в кінцевому підсумку негативно впливає на процес розширення і відтворення та забезпечення конкурентоспроможності виробничої структури на товарному і фінансовому ринках. Інтереси суб'єктів реального та фінансового секторів економіки концентруються в основі фінансового забезпечення підприємницької діяльності. Всебічне дослідження цієї проблеми дозволить розробити ефективні заходи щодо підвищення фінансової стійкості підприємств, стимулювання інвестицій та створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

Звичайно, питання особливостей формування, використання та ефективного управління фінансовими ресурсами є не новим і досить добре вивченим і дослідженим, але все одно потребує постійної уваги та вдосконалення, тому що світ стає все більш взаємопов'язаним і це створює як нові можливості, так і додаткові ризики для підприємств. Швидкий розвиток технологій, такі як штучний інтелект, блокчейн та великі дані, змінюють правила гри на ринку і вимагають нових підходів до управління фінансами.

Окремі питання даної проблематики висвітлені в роботах вітчизняних та зарубіжних науковців та економістів: Р. Каплана, Дж. Сигела, С. Майерса,

Дж. Шима, Е. Ніхбахта, Є. Брігхема, А. Гропеллі, Д. Нортона, І. Бланка, В. Ковальова, О. Терещенка, Є. Брігхема, І. Бланка, О. Стоянової, Г. Кірейцева, Л. Лахтіонової, А. Поддєрьогіна, Г. Азаренкової, В. Суторміної, В. Федосова, І. Викиданець, Л. Шаповалова, Л. Лігоненко, В. Белоліпецького, Л. Зяцьковської, В. Мец, Н. Орлова, В. Столярової, Р. Чемчикаленка, та багатьох інших.

Актуальність даної теми обумовлена тим, що зараз підприємства змушені приділяти більше уваги питанням, пов'язаним із формуванням фінансових ресурсів та підвищенням ефективності їх використання, тим самим активізуючи пошук шляхів покращення свого фінансового стану, а також забезпечити довгострокову стійкість підприємства та його внесок у розвиток економіки та суспільства в цілому.

Метою даної випускної кваліфікаційної роботи є узагальнення підходів щодо визначення поняття «фінансові ресурси підприємства», з'ясування умов для підвищення ефективності їх використання, а також надання пропозицій та рекомендацій щодо формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства.

Для досягнення поставленої мети було сформовано та вирішено такі завдання:

- розглянуто теоретичні аспекти формування й використання фінансових ресурсів підприємства, визначено джерела їх формування, досліджено та систематизовано чинники впливу на структуру фінансових ресурсів підприємства;
- проаналізовано та здійснено оцінку ефективності формування структури фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.) та її впливу на фінансовий стан досліджуваного підприємства;
- сформовано заходи щодо формування оптимальної структури фінансових ресурсів та підвищення ефективності їх використання у діяльності АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.).

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси підприємства, яке функціонує на ринку нерухомості та спеціалізується на наданні повного спектру професійних ріелторських послуг.

Предметом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є фінансові відносини, що виникають в процесі формування та використання фінансових ресурсів на АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.) в сучасних умовах економіки України.

Теоретико-методичну базу дослідження склали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, що ґрунтуються на діалектичному підході до розгляду економічних процесів. Для вирішення поставлених задач використовувалися методи: аналізу і синтезу, індукції та дедукції, системного підходу, причинно-наслідкового зв'язку, фінансових коефіцієнтів та економічного моделювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що за результатами основних досліджень сформульовано методичні розробки та практичні рекомендації. Ці рекомендації спрямовані на підтримку ефективного функціонування підприємства, і можуть бути застосовані практикуючими менеджерами при визначенні оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом та при виборі методів управління.

Результати дослідження пройшли апробацію на I Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економічних систем в умовах глобалізації», 14-16.11.2023 року, м. Харків, Україна.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ Й ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність фінансових ресурсів, їх класифікація та характеристика

Фінансові ресурси є одним із найголовнішим елементів фінансового потенціалу підприємства, який можна охарактеризувати як сукупність коштів, що перебувають в розпорядженні підприємства і є джерелом його виробничого й соціального розвитку. Простіше кажучи, це гроші, які підприємство використовує для того, щоб працювати, розвиватися та досягати своїх цілей. Ефективне управління фінансовими ресурсами є одним з ключових факторів успішної діяльності будь-якого підприємства. Від того, наскільки раціонально підприємство управляє своїми фінансами, залежить його конкурентоспроможність, стабільність та перспективи розвитку.

Ідентифікація поняття «фінансові ресурси підприємств» є складною і неоднозначною. У чинних законодавчих та нормативно-правових актах України термін «фінансові ресурси» використовується досить часто, але у кожному випадку його тлумачення відсутнє. Щодо стосується визначення сутності фінансових ресурсів, то тут також немає єдиної точки зору серед вчених-економістів і практиків, і цьому є абсолютно різні пояснення.

Існують різноманітні підходи щодо визначення економічного змісту поняття «фінансові ресурси підприємств». У фаховій літературі під фінансовими ресурсами найчастіше розуміють грошові фонди, що утворюються в процесі розподілу, перерозподілу та використання валового внутрішнього продукту, виробленого в державі за певний період часу [10]. Також можемо побачити таку

інтерпретацію даного поняття, фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні та оборотні засоби підприємства [32].

На думку Д. Щербакової фінансові ресурси підприємств – це грошові доходи і нагромадження, які формуються у підприємств в процесі їх господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел фінансування і використовуються для формування їх активів, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для здійснення інших заходів з метою забезпечення ефективності розвитку підприємства [62].

На думку А. Поддєрьогіна фінансові ресурси – це грошові кошти, які є у розпорядженні підприємства, організації установи [43].

О. Філімоненко наголошує на тому, що фінансові ресурси – це власний, позичений та залучений грошовий капітал підприємства, який вони використовують для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу, прибутку [54].

О. Терещенко наполягає, що це сума грошових доходів та надходжень, що знаходяться в розпорядженні суб'єктів господарювання та призначаються для виконання фінансових зобов'язань, здійсненню витрат з розширеного відтворення та економічного стимулювання робітників [50].

В економічній літературі існують різні визначення меж фінансових ресурсів. Поняття «грошові кошти» набагато ширше за поняття «фінансові ресурси». Фінансові ресурси завжди представлені у формі грошей. А гроші, накопичуючись у відповідних фондах з певним порядком створення і використання, стають фінансовим ресурсом. Характерною особливістю фінансових ресурсів є те, що, на відміну від грошей, вони являють собою не зміну форми вартості, а фінансовий результат відтворювального процесу. Фінансові ресурси – це доступні можливості для економічного та соціального розвитку.

Як бачимо, дане поняття має багато визначень та трактувань, але виділимо одне універсальне визначення з усіх опублікованих джерел: фінансові ресурси –

це наявні у підприємства накопичення і доходи, власні і запозичені фонди нагромадження, що створюються у процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту у вигляді джерел їх формування та складу і розміщення, які мають характер цільового призначення та результативності (одержання економічних вигод) у майбутньому. На рис. 1.1 показана структура фінансових ресурсів підприємства [6].

Отже, фінансові ресурси підприємств – це їх власний та позиковий капітал, який підприємство використовує для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу і прибутку [42].

Фінансові ресурси як джерела формування активів підприємства відображаються у пасиві балансу, а засоби, у тому числі й грошові кошти, – у активі балансу.

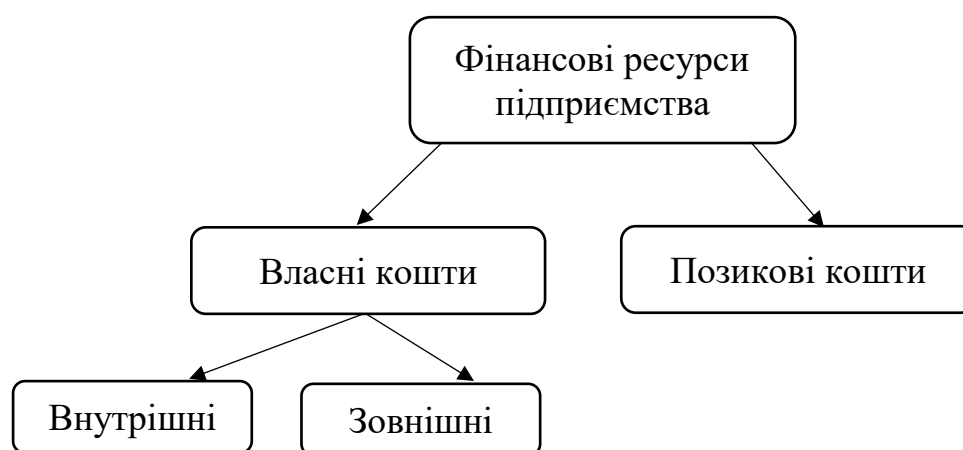

Рисунок 1.1. Структура фінансових ресурсів підприємства

Як видно з рисунка, структура фінансових ресурсів визначається джерелами їх надходження. Джерелами формування фінансових ресурсів підприємства є: власні кошти та їх еквіваленти; ресурси, залучені через фінансовий ринок; надходження коштів з фінансово-банківської системи в порядку перерозподілу [6].

Фінансові аналітики вважають, що основними елементами фінансових ресурсів компанії є чистий прибуток, амортизаційні фонди та позикові кошти. В умовах фінансової кризи питання ефективного використання фінансових

ресурсів набуває все більшого значення. Нормальне функціонування та діяльність підприємств залежить від достатності як централізованих, так і децентралізованих ресурсів.

Фінансові ресурси підприємства – це життєво необхідний елемент його діяльності. Вони мають ряд специфічних властивостей, які визначають їхню роль у функціонуванні підприємства. Сутність основних властивостей фінансових ресурсів наведено на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2. Властивості фінансових ресурсів підприємств

Виходячи з наведених вище властивостей фінансові ресурси підприємств можна класифікувати за показниками їх формування та використання (табл.1).

Однак, як видно з однієї із найпоширеніших форм фінансової звітності (балансу), панівна класифікація фінансових ресурсів базується на двох критеріях: джерела (власні та запозичені) та тривалість використання (довгострокові та короткострокові). Таким чином, фінансові ресурси повинні бути структуровані відповідно до цих двох критеріїв [16, 25, 62].

Таблиця 1.1

Класифікація фінансових ресурсів підприємства за показниками формування та використання

Класифікаційна ознака	Види	Характеристика
1	2	3
За стадією утворення	1) Початкова 2) Пророщена	1) Утворені на початковій стадії діяльності підприємства і сконцентровані у статутному капіталі 2) Отримані підприємством у результаті його діяльності у формі чистого прибутку
За правом власності	1) Власні 2) Залучені 3) Надані безкоштовно	1) Залежно від форм власності (приватний, пайовий чи акціонерний капітал) 2) Залучені або позичені у формі позик 3) Одержані безоплатно від держави або юридичних осіб
За терміном використання	1) Вкладені 2) Використані	1) Застосовуються протягом тривалого терміну використання і постійно беруть участь у процесі відтворення, вони можуть обновлятися, змінюватися та поповнюватися 2) Поточні витрати, виражені у грошовій формі, їх розмір включений у ціну товару і повністю відшкодовується у процесі одного відтворювального циклу
За метою використання	1) Цільові 2) Універсальні	1) Використовуються за цільовим призначенням 2) Використовуються на різноманітні цілі
За характером вкладення	1) У матеріальні активи 2) У нематеріальні активи	1) Ресурси, що мають матеріальну основу, можна визначити очікувану величину доходів від їх використання 2) Ресурси, які здатні забезпечувати економічну користь протягом відносно тривалого періоду.

Водночас, цінність власних коштів найповніше розкривається через їх функції, які вони виконують у процесі кругообігу коштів. До цих функцій можна віднести:

– функція довгострокового фінансування (власні кошти знаходяться в розпорядженні підприємства до моменту ліквідації);

- функція відповідальності і захисту прав кредиторів (обсяг власних коштів є гарантією захисту прав кредиторів і критерієм відповідальності);
- функція компенсації зазнаних збитків (Збитки покриваються власними коштами);
- функція кредитоспроможності (частка власних коштів в активах є показником кредитоспроможності);
- функція фінансування ризику (власні кошти фінансують ризикові проекти, під які важко залучити кошти сторонніх інвесторів);
- функція самостійності і влади (чим більша частка власних коштів, тим більша незалежність та вплив власників на виробництво);
- функція розподілу доходів і активів (дивіденди та майно при ліквідації розподіляються пропорційно часткам окремих власників у зареєстрованому капіталі) [7,29] .

Проте без постійних запозичень неможлива ефективна фінансова діяльність підприємства. Їх використання в обороті підприємств обумовлено, з одного боку, неузгодженістю в часі надходження і видачі готівки, сезонністю виробництва, реалізацією інвестиційних проектів, що вимагають великих капіталовкладень протягом кількох років, а з іншого – розширення виробничо-господарської діяльності за рахунок кредитних коштів, оновлення технологічної бази, використання фінансових важелів тощо.

Отже, позикові фінансові ресурси – це кошти, сформовані шляхом залучення фінансових ресурсів інших підприємств та фізичних осіб до господарської діяльності підприємства з метою збільшення його власного капіталу.

До позикового капіталу відносять грошові кошти та інше майно, що залучається для фінансування розвитку підприємства із зовнішніх джерел на платній поворотній основі у вигляді відповідних зобов'язань.

Таким чином, як бачимо фінансові ресурси підприємства за джерелом їх походження досить сильно розрізняються між собою (таблиця 1.2), що в

подальшому формує певні переваги та недоліки використання певних видів і форм залучення відповідних фінансових ресурсів.

Звичайно, можна критикувати або, навпаки, хвалити такі узагальнення щодо основних відмінностей між фінансуванням підприємства за рахунок власних та позикових коштів, але краще звернути увагу на ті переваги та недоліки, які випливають безпосередньо з природи цих джерел фінансування. Однак за різних умов господарювання одні й ті ж самі характеристики джерел фінансування підприємства, можуть сприйматися як різні, і відноситися як до переваг, так і до недоліків внутрішнього або зовнішнього фінансування.

Таблиця 1.2

Основні відмінності власних і позикових джерел фінансування підприємства

Ознака	Вид джерела коштів за належністю підприємству	
	власне	позикове
Право на участь в управлінні підприємством	дає	не дає
Право на одержання частини прибутку і майна	за залишковим принципом	першочергове
Необхідність залучення інших господарюючих суб'єктів	не існує	існує в будь-якому випадку
Строк повернення капіталу	не встановлений	чітко визначений умовами договору
Ризик банкрутства при додатковому залученні	не зростає	зростає суттєво
Можливість зниження податку на прибуток	немає	є
Вартість залучення	висока	порівняно невисока

Й першим з таких критеріїв є саме «право на участь в управлінні підприємством». Сьогодні на прикладі макроекономічної системи ми бачимо чим загрожує залучення позикового капіталу з можливістю управління вітчизняним бізнесом. Після глобальної інтеграції окремих раніше передових ланок українського бізнесу до світової економічної системи, вони практично зникли з економічної мапи світу. Відповідно й на мікрорівні відбуваються ті ж

самі процеси й залучення позикових коштів призводить до керованості управлінських систем й в подальшому – до їх втрати.

Таким чином, перевага самофінансування полягає в тому, що воно стримує доступ до «недружнього капіталу» ззовні, особливо в умовах повномасштабного вторгнення російських військ в Україну, високого рівня глобалізації та загалом нестабільних умов життя, які ми спостерігаємо сьогодні. Однак можливість залучення самофінансування у такий самий спосіб завжди була обмеженою, а в ці кризові дні вона є майже недосяжною.

Існують також інші переваги та недоліки залучення та використання власних і позикових коштів.

До переваг використання власних ресурсів можна віднести: по-перше це простота, тобто збільшення капіталу є простим, тому що воно не потребує згоди інших суб'єктів господарювання, і власники та менеджери компанії можуть самостійно приймати рішення; по-друге це підвищення прибутковості, оскільки власний капітал дає можливість генерувати прибуток у всіх сферах діяльності; по-третє це безризиковість, тобто ризик банкрутства не зростає при додатковому використанні власних коштів, а значно зростає при використанні кредитних коштів.

Що стосується переваг залучення позикових коштів, то слід виділити наступні моменти: значні можливості для залучення, особливо якщо підприємство має високий кредитний рейтинг; зростання фінансового потенціалу підприємства, коли є потреба суттєво збільшити обсяг активів компанії та темпи зростання її бізнес-активності; можливість підвищити фінансову рентабельність та створити ефект «податкового щита» тощо [9].

Підсумовуючи необхідно відмітити, що як власні, так і позикові фінансові ресурси мають свої переваги та недоліки. Стосовно ж термінів залучення простежується приблизно така ж ситуація: з одного боку короткострокові зобов'язання є більш дешевшими, а з іншого – підвищують рівень залежності власників бізнесу від зовнішніх кредиторів, оскільки ті змушені або йти на

поступки кредиторам, або шукати нові джерела залучення коштів, що в сучасних умовах доволі проблематично.

У наступному підрозділі розглянемо джерела формування фінансових ресурсів підприємства.

1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Під час економічної кризи фінансові менеджери зосереджуються на пошуку джерел фінансування для своїх компаній. У періоди зниженої ліквідності коло класичних джерел фінансування звужується і на перший план виходять інші методи фінансування.

Управління фінансовими ресурсами передбачає пошук та інвестування в додаткові ресурси на вигідних для підприємства умовах, здійснення певних операцій на фінансовому ринку для збільшення позитивних результатів діяльності. Фінансові ресурси використовуються для розвитку виробничих процесів, утримання та розвитку невиробничих сфер, споживання на виробничі потреби, а також можуть зберігатися в резерві. Це визначає економічні можливості їх формування та використання на [51]: здійснення необхідних капітальних вкладень; збільшення оборотних коштів; виконання фінансових зобов'язань перед державою та фінансовими інститутами; інвестування у різні цінні папери; забезпечення потреб соціального характеру.

Формування фінансових ресурсів підприємства – це складний процес, який орієнтується на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем і з забезпеченням високої якості їх використання [19].

Формування фінансових ресурсів відбувається на всіх стадіях відтворювального процесу. Можливість формування фінансових ресурсів у формі грошових коштів спостерігається вже на стадії виробництва, оскільки фінансові ресурси виступають матеріальним носієм фінансових відносин.

Іншими словами, на цій стадії відбувається правильне поєднання всіх факторів виробництва, що призводить до створення додаткової вартості, яка згодом набуває форми сукупного доходу.

Стадія розподілу є другою стадією відтворювального процесу і стадією, на якій функціонують фінансові ресурси. Це пов'язано з тим, що саме тут відбувається розподіл і відчуження вартості суспільного продукту у формі грошей і, крім того, формується дохід організації з урахуванням внеску власника і формування окремих частин, що підлягають вартісному вираженню.

Стадія обміну характеризується продовженням руху коштів і переходом від грошової форми до товарної. Цю стадію не можна вважати стадією функціонування фінансових відносин.

Четверта стадія відтворювального процесу (стадія споживання) відображає відсутність фінансових відносин, тобто руху грошей.

Формування фінансових ресурсів відбувається з використанням джерел, які відповідно до способу залучення поділяються на власні і позикові, зовнішні і внутрішні. Під джерелами формування фінансових ресурсів розуміють джерела надходження доходів та інших коштів за певний період. Розглянемо класифікацію джерел формування фінансових ресурсів (рис. 1.3) [10].

Компанії потребують різних форм капіталу на різних етапах свого життя. Фінансові ресурси можна поділити на зовнішні та внутрішні джерела; внутрішні джерела включають всі фінансові ресурси всередині бізнесу, зовнішні джерела включають усі фінансові інструменти ззовні.

Внутрішні фінанси зазвичай є найдешевшою формою фінансування, оскільки підприємству не потрібно платити відсотки на гроші. Однак він може і не отримати гроші, особливо у разі великих сум.

Початкове формування фінансових ресурсів відбувається у момент заснування підприємства, коли утворюється статутний фонд. Залежно від організаційно-правової форми це можуть бути пайові внески, статутний капітал, довгострокові позики, бюджетні кошти. Отже, навіть на етапі виникнення

підприємства через невисокий капітал виникає проблема з власними фінансовими ресурсами на формування основних та оборотних коштів [57].

Зовнішні джерела можна розділити на довгострокові, середньострокові і короткострокові. Останні має термін погашення не менше 1 року. Середньострокове фінансування включає фінансування зі строком погашення понад 1 рік, але не менше 5 років. Довгострокове фінансування включає фінансування з терміном погашення 5 років і більше.

Рис. 1.3. Склад основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства

Отже, фінансова стійкість і репутація підприємства залежать від його власного капіталу. Власний капітал вказує на право власності та операційну

незалежність компанії, а також є основним джерелом фінансування господарської діяльності. Необхідною умовою для будь-якого підприємства є перевищення власного капіталу над залученим, що свідчить про його раціональне використання. Однак без достатнього власного капіталу неможливо залучити позиковий капітал.

Сьогодні будь-яке підприємство використовує фінансові ресурси для своїх поточних витрат, розвитку своєї діяльності, розширення виробництва, оновлення та модернізації обладнання і споруд, здійснення поточних розрахунків та інших фінансових операцій, і в процесі їх формування та розподілу вступає в економічні відносини з діловими партнерами, державою, фінансовими установами та іншими суб'єктами господарювання.

Тому для формування фінансових ресурсів підприємства необхідно планувати їх склад таким чином, щоб власні кошти становили основну частину загального капіталу підприємства. Якщо позиковий капітал дорівнює або перевищує власний, то додаткові виплати кредиторам і позикодавцям погіршать фінансовий стан підприємства і збільшать його залежність від позикових коштів. Тому одним із стратегічних завдань підприємства є розрахунок переваг залучення позикових коштів.

Таким чином, формування фінансових ресурсів з різних джерел дає можливість підприємству усвідомлено реагувати на мінливі потреби ринку, розширювати сферу застосування і масштаби виробництва. При формуванні ресурсів важливо підтримувати оптимальне співвідношення між джерелами формування для забезпечення нормальної фінансової стійкості підприємства [19].

1.3. Оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів

Для оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів необхідно виділити його основні елементи (рис. 1.4) [5]:

Рис. 1.4. Елементи для оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів

За допомогою цих елементів (коефіцієнтів) можна дослідити, чи адекватно підприємство управляє своїми фінансовими ресурсами і чи відповідає стан його фінансових ресурсів вимогам ринку та потребам розвитку підприємства. Перш за все, слід вивчити склад, структуру і динаміку фінансових ресурсів та джерел їх формування. Проаналізовані дані дозволяють оцінити, наскільки структура є оптимальною та відповідає нормативним показникам, що характеризують тип фінансування.

Фінансове благополуччя підприємства залежить від того, який капітал має підприємство, наскільки доцільно він трансформується в основні та оборотні фонди [4]. На підставі аналізу балансових співвідношень можна визначити тип фінансової стійкості підприємства:

1) абсолютна фінансова стійкість – власні оборотні засоби (ВОЗ) забезпечують запаси та витрати (ВЗ) та виконується дане співвідношення ($VZ \leq VOZ$);

2) стійкий фінансовий стан – запаси та витрати (ВЗ) забезпечуються сумою власних оборотних коштів (ВОЗ) та довгостроковими позиковими джерелами (ДПЗ), дотримується співвідношення ($VOZ \leq VZ \leq ДПЗ$);

3) нестійкий фінансовий стан – запаси і витрати (ПЗ) фінансуються за допомогою власних оборотних засобів (ВОЗ), довгострокових позикових джерел фінансування (ДПЗ) і короткострокових кредитів і позик (ККП), тобто, за рахунок загальних джерел фінансування запасів виконується співвідношення ($ДПЗ \leq VZ \leq ККП$);

4) кризовий фінансовий стан – запаси та витрати (ВЗ) не забезпечуються загальними джерелами формування ресурсів, підприємство перебуває на межі банкрутства, виконується лише таке співвідношення ($ОІФЗ \leq VZ$).

По-друге, необхідно розрахувати відносні показники, які визначають частку власних коштів у кругообігу фінансових ресурсів, фінансову незалежність підприємства, маневреність власних коштів та ступінь залежності від зовнішніх кредиторів (табл. 1.3) [17; 29].

Порівнюючи показники з нормативними значеннями, можна оцінити наскільки ефективно підприємство генерує свої фінансові ресурси. Рівень ефективності використання ресурсів, вкладених у підприємство, можна оцінити за допомогою показників оборотності певних видів ресурсів, їх загальної вартості, рентабельності засобів підприємства та їх джерел.

Таблиця 1.3

Коефіцієнти фінансової стійкості підприємства

Показник	Нормативне значення	Значення коефіцієнта
Коефіцієнт незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	Показує частку власних коштів у загальній сумі джерел підприємства
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	$\leq 1,0$	Показує скільки позикових коштів залучило підприємство на 1 грн. вкладених в активи власних коштів
Коефіцієнт маневреності власних коштів	$\geq 0,1$	Характеризує ступінь мобільності використання власних коштів
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними	$\geq 0,1$	Характеризує забезпеченість власними коштами засобами оборотних активів

Оборотність виражається показниками кратності обороту, які підраховуються як частка від поділу виручки на середній залишок коштів або їх джерел. Оборотність (ОБ) може бути виражена через середню тривалість одного обороту, яка обчислюється за формулою:

$$\text{ОБ} = \frac{\text{Середній залишок коштів} \times \text{Тривалість досліджуваного періоду}}{\text{Виручка від продажів}}, \quad (1.1)$$

Якщо для аналізу беруться дані двох балансів – на початок і на кінець періоду, то середня величина коштів (або його джерел) підраховується як середня арифметична.

Показники загальної оборотності активів можуть бути конкретизовані показниками оборотності окремих категорій поточних активів: запасів та дебіторської заборгованості. Отримані показники порівнюються з нормативними чи середніми у галузі для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів, оскільки уповільнення обороту веде до залучення додаткових ресурсів і є негативним фактором. Навпаки, прискорення оборотності ресурсів та

скорочення періоду обороту умовно «вивільняє» ресурси, що веде до скорочення джерел фінансування.

Показниками прибутку та рентабельності у фінансовому сенсі характеризується результативність діяльності підприємства [38]. Прибуток в умовах ринкової економіки, як мета діяльності комерційної організації, є основним фактором економічного розвитку підприємства. Зростання прибутку створює для підприємства фінансову основу для самофінансування, розширеного відтворення, вирішення інвестиційних проблем соціально-економічного характеру, пов'язаних з робочою силою.

Одночасно за допомогою прибутку виконуються зобов'язання перед бюджетом. Показники прибутку – найважливіші оціночні показники результатів фінансово-господарської діяльності комерційних організацій та підприємств. Прибуток комерційної організації у загальному вигляді – перевищення доходів від реалізації продукції (товарів та послуг) над витратами на виробництво та реалізацію цієї продукції (товарів та послуг) (рис. 1.5) [40; 47].

Прибуток підприємств формується в процесі кругообігу коштів. З економічної точки зору, прибуток – це грошовий еквівалент приросту економічних вигід (корисності використання ресурсів) за певний період.

Результатом діяльності організації з виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг) на основі залучення капіталу, праці та основних засобів, є отримання прибутку. Виділяють валовий прибуток, прибуток від продажів, прибуток до оподаткування та чистий прибуток.

Валовий прибуток характеризує ефект від використання ресурсів у виробництві; прибуток від продажів – отриманий від основної діяльності; прибуток до оподаткування – під впливом інших доходів і витрат; чистий прибуток-кінцевий фінансовий результат, призначений для використання тільки на цілі, визначені самою організацією. Оцінюючи показники прибутку, необхідно вивчити динаміку змін, темпи зростання порівняно з плановими показниками та показниками попереднього періоду, розглянути вплив факторів на результати діяльності та виявити резерви зростання прибутку.

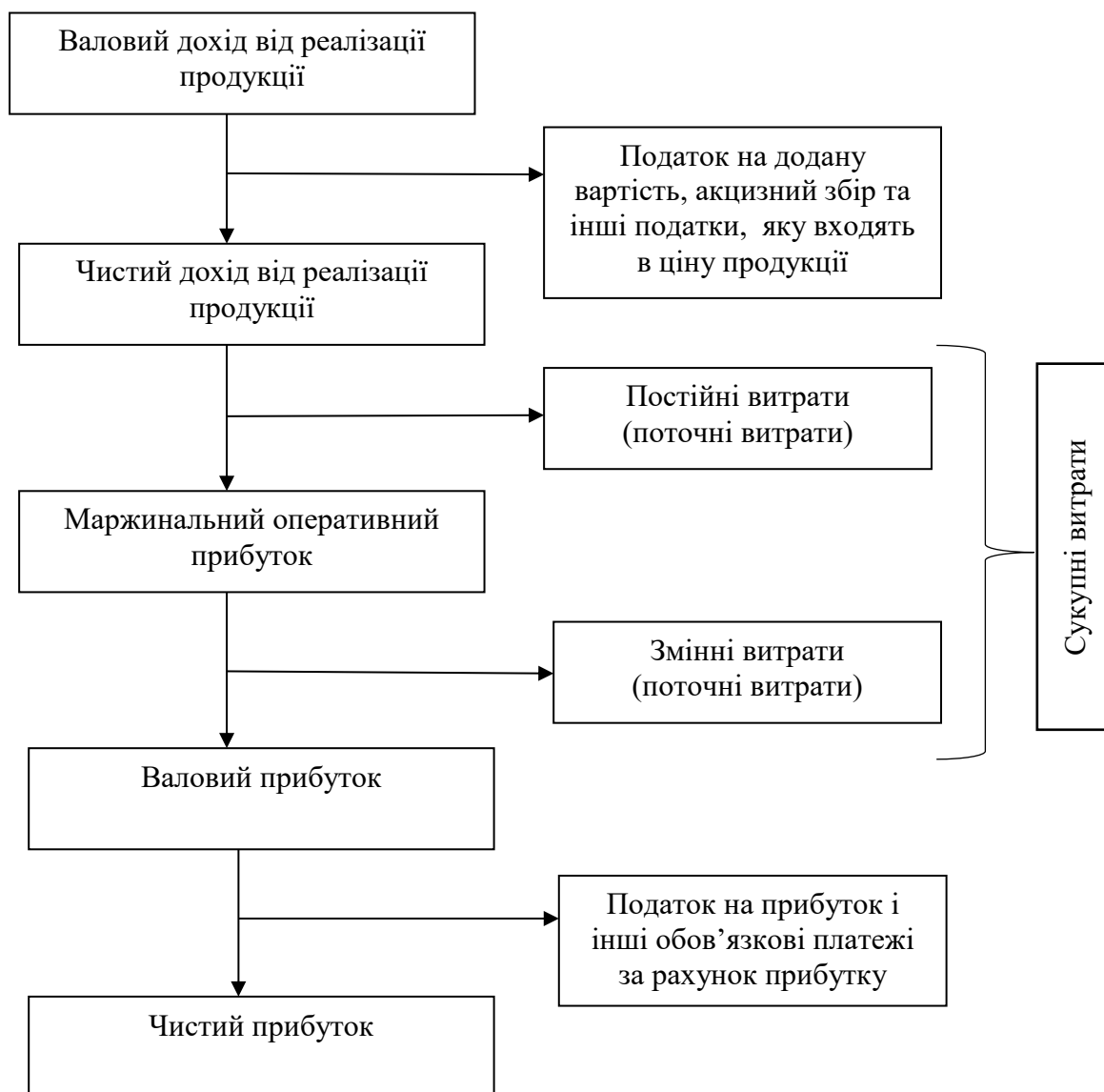

Рис. 1.5. Схема формування різних видів прибутку

Прибуток відображає результати (ефективність), досягнуті організацією в абсолютному вираженні, але не характеризує фінансову ефективність бізнесу. Для оцінки рівня ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства використовуються показники рентабельності [52].

Показники рентабельності – це відносні показники, виражені у відсотках, у яких прибуток порівнюється з базою, яка характеризує компанію з одного або з двох вимірів. Тобто ресурси або сукупний дохід у вигляді виторгу, отриманого від ділових партнерів у процесі поточної діяльності. Найчастіше використовуються показники: рентабельності активів (капіталу), чистих активів,

власного капіталу, рентабельності діяльності, рентабельності продажів та продукції (табл. 1.4). Порівняння показників рентабельності дозволяє оцінити доходність від використання кожної гривні вкладених ресурсів: збільшення показників свідчить про підвищення ефективності та навпаки.

Таблиця 1.4

Основні групи показників рентабельності

Показники рентабельності	Формули розрахунку	Призначення
Рентабельність окремих видів продукції, всієї товарної продукції та виробництва	$\frac{\text{Прибуток у розрахунку на одиницю продукції}}{\text{Собівартість одиниці продукції}} * 100\%$ $\frac{\text{Прибуток у розрахунку на товарний випуск}}{\text{Собівартість товарної продукції}} * 100\%$ $\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Сума основних виробничих фондів та матеріальних оборотних коштів}} * 100\%$	Характеризує прибутковість різних видів продукції, всієї товарної продукції та рентабельність (прибутковість) підприємства. Служить підставою для встановлення ціни
Рентабельність реалізації (продажів)	$\frac{\text{Прибуток від продажу продукції}}{\text{Виручка від реалізації}} * 100\%$ $\frac{\text{Балансовий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації продукції} + \text{Доходи від іншої реалізації та інших господарських операцій}} * 100\%$	Показує, який відсоток прибутку отримує підприємство з кожної гривні реалізації. Служить підставою для вибору номенклатури продукції
Рентабельність активів (капіталу) Рентабельність поточних активів Рентабельність чистих активів	$\frac{\text{Прибуток}}{\text{Сукупні активи}} * 100\%$ $\frac{\text{Прибуток}}{\text{Поточні активи}} * 100\%$ $\frac{\text{Прибуток}}{\text{Чисті активи}} * 100\%$	Ці комплексні показники характеризують віддачу, яка припадає на гривню відповідних активів. Відображає ефективність вкладених у підприємство коштів
Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} * 100\%$	Характеризує прибуток, що припадає на гривню власного капіталу після сплати відсотків за кредит та податків. Характеризує віддачу чи доходність власних коштів

Основні фактори зростання прибутку і рентабельності на комерційному підприємстві:

- 1) збільшення виручки від продукції (робіт, послуг);
- 2) зниження витрат і, отже, собівартості продукції (робіт, послуг) [54].

Алгоритм розрахунку впливу факторів на зміну прибутку звітного року представлений у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Порядок розрахунку впливу факторів на фінансовий результат

Фактор	Алгоритм розрахунку
Зміна виручки	$\Delta\Pi_{(T)} = \frac{\Delta B * Y_{0пр}}{100}$
Зміна рівня собівартості продукції	$\Delta\Pi_{(УВД)} = \frac{\Delta Y_{0CC} * B_1}{100}$
Зміна рівня комерційних (управлінських) витрат	$\Delta\Pi_{(УКР)} = \frac{\Delta УКР * B_1}{100}$

Примітка: ΔB – розмір зміни виручки; $Y_{0пр}$ – рівень прибутку від продажів минулого (базисного) року, %; ΔY_{0CC} – розмір зміни рівня собівартості; $\Delta УКР$ – розмір зміни рівня комерційних витрат; $\Delta УУР$ – розмір зміни рівня управлінських витрат; B_1 – виручка звітного періоду.

Для розрахунку впливу факторів на рентабельність продукції використовується модель:

$$rc = \Pi/C = (BP - C): C, \quad (1.2);$$

де Π – прибуток від реалізації;

C – повна собівартість реалізованої продукції;

BP – обсяг реалізації у відпускних цінах.

При факторному аналізі використовують метод ланцюгових підстановок. При цьому обсяг реалізованої продукції буде кількісним показником, а її

собівартість якісним. Тоді приріст рентабельності у звітному періоді визначатиметься за такою формулою:

$$\Delta rc = (П1 / C1) - (П0 / C0) = (BP1 - C1) / C1 - (BP0 - C0) / C0 = BP1 / C1 - BP0 / C0 = \{BP1 / C1 - BP1 / C0\} + \{BP1 / C0 - BP0 / C0\} = \Delta rs + \Delta rn, \quad (1.3)$$

де Δrs – характеризує вплив зміни собівартості реалізованої продукції на динаміку рентабельності продукції;

Δrn – вплив зміни обсягу реалізації.

Одним із інструментів оцінки ефективності використання позикових коштів та обґрунтування їхнього додаткового залучення є розрахунок ефекту фінансового важеля (фінансовий леверидж). Важелем називають відношення величин, збільшуючи або зменшуючи які, можна отримати сильнішу зміну того чи іншого фінансового результату.

Фінансовий важель показує співвідношення позикового та власного капіталу, що характеризує рівень фінансової стійкості організації та підвищення ефективності бізнесу за рахунок залучення позикового капіталу. З цією метою проводиться розрахунок відносної величини ефекту фінансового важеля (ЕФВ):

$$ЕФВ = (1 - K_{\pi}) * (P_{K(A)} - ЦПК) * ПК/ВК, \quad (1.4)$$

де K_{π} – коефіцієнт оподаткування прибутку (відношення поточного податку на прибуток до величини прибутку до оподаткування);

$P_{K(A)}$ – рентабельність всього капіталу організації (сукупних активів) або економічна рентабельність (відношення прибутку до оподаткування та витрат за відсотками до середньорічної суми всього капіталу);

ЦПК – середньозважена вартість позикових коштів (відношення витрат організації з обслуговування позикових джерел до середньої балансової величини позикового капіталу);

ПК – середня балансова величина позикового капіталу;

ВК – середня балансова величина власного капіталу.

Значення ЕФВ залежить від диференціала $((P_{K(A)} - ЦПК)$, що становить різницю між рентабельністю всього капіталу і середньозваженою ціною позикових засобів [61]. Якщо диференціал позитивний, то залучення позикових коштів виправдано, якщо він має негативне значення, то це призводить до зниження рентабельності власних коштів, «проїдання» власного капіталу, у зв'язку зі зменшенням прибутку, накопиченого у попередні періоди.

Для того, щоб підвищити ефективність використання фінансових ресурсів і, в свою чергу, економічну ефективність виробництва в цілому, необхідно підтримувати мінімально необхідний обсяг фінансових ресурсів. Чим менший обсяг фінансових ресурсів в обігу, тим менше абстрактних фінансових ресурсів потрібно для їх придбання, тим нижча собівартість продукції і вищий обсяг отриманого прибутку.

Одним із найважливіших завдань підприємства є пошук резервів для збільшення власних фінансових ресурсів та їх найбільш ефективного використання для підвищення загальної ефективності їх роботи. Кожна гривня, вкладена у виробництво, повинна працювати максимально ефективно. Тому підприємства повинні постійно шукати «золоту середину» структури балансу, яка дозволить їм досягти найкращих результатів.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Отже, поняття «фінансові ресурси» є дуже важливою категорією в управлінні будь-якого підприємством. Фінансові ресурси – це сукупність коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства (власні, позикові та залучені), які слугують для подальшого функціонування організації з метою отримання

прибутку, підвищення конкурентоспроможності та задоволення фінансових потреб. Фінансові ресурси перебувають у постійному русі і відрізняються від інших ресурсів тим, що їхня форма існування – грошова, вони належать конкретному суб'єкту господарювання та ефективно використовуються на користь та економічне зростання організації.

Основою управління підприємством є забезпечення його необхідними та достатніми фінансовими ресурсами. Процес формування фінансових ресурсів кожного підприємства є індивідуальним і враховує галузеві особливості та стадію розвитку підприємства. При формуванні фінансових ресурсів необхідно знайти таке співвідношення між власними та залученими фінансовими ресурсами, яке робить діяльність підприємства найбільш ефективною. З огляду на фінансову стійкість і стабільність підприємства, особливо важливо раціонально використовувати фінансові ресурси і правильно розподіляти їх відповідно до виду і тривалості діяльності.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ Й ВИКОРИСТАННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»
(ФОП НОВІКОВ С. Ю.)

**2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства
«ПРОСПЕКТ ПЛЮС»**

Агенство нерухомості «Проспект плюс» (ФОП Новіков С.Ю.) засноване у 1994 році. Агенство спеціалізується на наданні повного спектру професійних ріелторських послуг для своїх клієнтів. Свою основну діяльність здійснює відповідно до КВЕД 68.31 «Агентства нерухомості», а також додаткові види діяльності: 81.10 «Комплексне обслуговування об'єктів», 82.99 «Надання інших допоміжних комерційних послуг», 68.20 «Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна», 68.32 «Управління нерухомим майном за винагороду або на основі контракту».

Як універсальний оператор на ринку нерухомості, компанія «Проспект плюс» (ФОП Новіков С.Ю.) володіє найповнішою та постійно оновлюваною базою даних об'єктів нерухомості в місті Харкові та його передмісті. Ця широка кількість варіантів дозволяє кожному клієнтові знайти оптимальне рішення щодо придбання, продажу або оренди нерухомості, будь то житло, комерційна нерухомість, офіси, магазини, ресторани, складські приміщення та інше.

Агентство «Проспект плюс» маючи багаторічний досвід успішної роботи на ринку нерухомості, зарекомендувало себе, як підприємство, яке надає якісні послуги, має висококваліфікованих фахівців і сприяє клієнтам у вирішенні повного комплексу питань, що супроводжують операції з нерухомістю, а також закріпило за собою статус надійного партнера для найбільших українських і закордонних компаній, безлічі організацій і приватних осіб.

Сьогодні, «Прспект плюс» (ФОП Новіков С.Ю.) представляє собою згуртовану команду професіоналів та однодумців, які поєднують свою відданість спільній справі з індивідуальним прагненням до самореалізації. У роботі всіх фахівців компанії визнається Кодекс ділової етики, що визначає основні цінності, принципи, ділові норми і правила, що використовуються в колективі: взаємоповага, довіра і підтримка; орієнтація на клієнта; командна робота та націленість на загальний результат; постійне навчання та розвиток; оцінка за особистими результатами; дотримання єдиних корпоративних стандартів.

Також в компанії діє спеціальна Етична комісія, яка складається з дирекції та провідних співробітників агентства. Ця комісія вирішує всі суперечливі питання на основі Кодексу ділової етики, що можуть виникати в ході робочого процесу, що є свідченням високого професіоналізму передусім керівництва даного бізнесу.

Юридична адреса підприємства: 61001, Харківська обл., м. Харків, Московський район, пров. Байкальський, буд. 2.

Основним видом діяльності підприємства є операції з нерухомістю.

Організаційна структура АН «Прспект плюс» (ФОП Новіков С. Ю.) має наступний вигляд (рис. 2.1).

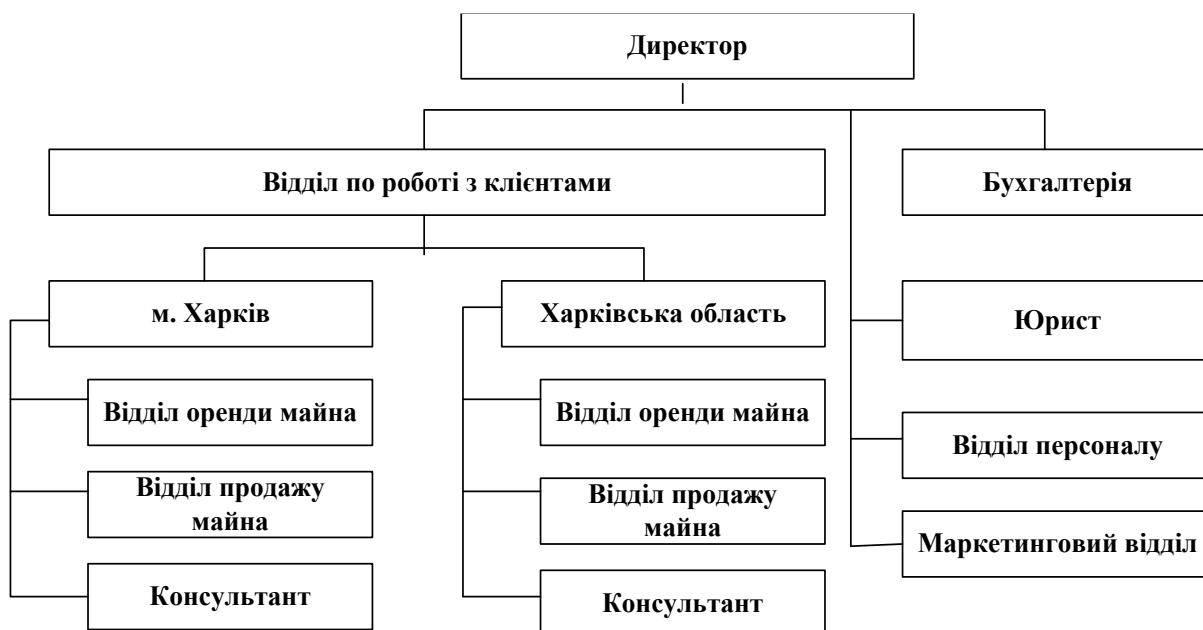

Рис. 2.1. Організаційна структура АН «Прспект плюс» (ФОП Новіков С.Ю.)

Зважаючи, що загальна характеристика бізнесу включає в себе основні параметри: цілі, вид діяльності, конкурентні переваги, організаційну структуру тощо, розгляд складу, чисельності і структури персоналу переходить до більш детального аналізу ресурсів компанії, включаючи кількість працівників у різних категоріях, їх структури та, відповідно, ролі в бізнесу.

Аналіз структури та чисельності персоналу надає можливість оцінити, наскільки відповідні ресурси використовуються для досягнення мети компанії, виявити потенційні можливості для покращення та оптимізації внутрішнього розподілу завдань і функцій (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Склад, чисельність і структура персоналу

Категорія працівників	2021	2022	2023	Динаміка	
				2021-2022	2022-2023
Керівник	4	4	4	0	0
Маркетолог	4	3	3	-1	0
Бухгалтер	3	2	2	-1	0
Менеджер по роботі з клієнтами	15	13	10	-2	-3
Менеджер з персоналу	4	3	2	-1	-1
Юрист	3	2	2	-1	0
Водій	5	4	4	-1	0
ІТ-фахівець	2	1	-	-1	-1
Всього	40	32	27	-8	-5

Щоб оцінити ефективність формування складу та структури персоналу компанії, спробуємо провести аналіз за допомогою наведених даних за три роки.

При цьому перш за все відзначимо, що загальна кількість працівників у 2021 році становила 40 працівників, у 2022 році – 32, у 2023 році – 27 працівників.

Бачимо загальне зменшення чисельності працівників протягом трьох років. Це може свідчити про оптимізацію процесів, зміни в стратегії компанії або інші фактори, що впливають на потреби у працівниках.

При цьому кількість керівників залишилася стабільною протягом трьох років, що може означати стабільність у керівництві або ж неефективність кадрової політики (звільняються продуктивні сили при збереженні непродуктивних).

Натомість значний спад кількості менеджерів по роботі з клієнтами з 15 у 2021 році до 10 у 2023 році може вказувати на зміни в стратегії взаємодії з клієнтами або ефективніші методи роботи з ними, або ж проблеми з кадровою політикою.

ІТ-фахівець: за 2023 рік в цій категорії не зафіксовано працівників, що може бути наслідком змін у стратегії ІТ-розвитку компанії або потреб у фахівцях.

Зменшення загальної чисельності персоналу та категорій підказує на оптимізацію бізнес-процесів або зміни стратегії компанії (можливо навіть й непродуктивні). Звичайно воєнні події також мають великий вплив на показники українського ринку праці взагалі, і третинного сектору економіки зокрема. Так, повномасштабна агресія РФ проти України призвела до загрози особистій безпеці її громадян та масової еміграції: у 2022 році з України виїхало майже 8 мільйонів осіб. При цьому майже 5 мільйонів людей стали внутрішньо переміщеними особами. Крім того, у 2022 році ВВП країни впав більш ніж на 30 %, валюта значно знецінилася, ціни зросли, а доходи населення суттєво скоротилися. Це також погіршило ситуацію на ринку праці в Україні загалом і на ринку нерухомості зокрема [36].

Таким чином, результати даного аналізу можуть свідчити про стратегічні зміни в компанії, що призвели до змін у складі та структурі персоналу. Важливо враховувати, що зміни в чисельності і складі персоналу можуть бути наслідком більш глибоких стратегічних рішень, і їх ефективність слід оцінювати залежно від досягнутих цілей компанії.

Для аналізу даних про клієнтську базу АН «Проспект плюс» (ФОП Новіков С.Ю.) (табл. 2.2) можна порівняти та проаналізувати кількість нових клієнтів, а також тих, що скористалися додатковими послугами протягом трьох років.

Таблиця 2.2

Обсяг клієнтської бази АН «Прспект Плюс» (ФОП Новіков С.Ю.)

Показник	2021	2022	2023	Динаміка	
				2021- 2022	2022- 2023
Кількість нових клієнтів, од.	1800	800	1500	-1000	700
Кількість клієнтів, що користуються додатковими послугами ТОВ «Прспект Плюс»	600	1300	1300	700	0
Всього	2400	2100	2800	-300	700

Перш за все необхідно відмітити зміни в загальній чисельності нових клієнтів: 2021 – 1800 нових клієнтів; 2022 – 800 нових клієнтів; 2023 – 1500 нових клієнтів.

Аналізуючи ці дані, можна помітити спад кількості нових клієнтів у 2022 році (800 проти 1800 у 2021 році), але вони знову зросли в 2023 році (1500). Це може вказувати на те, що компанія може бути в процесі відновлення після спаду в 2022 році, або здійснює певні заходи для збільшення своєї клієнтської бази.

Динаміка кількості клієнтів, що користуються додатковими послугами, показує, що кількість клієнтів, які скористалися додатковими послугами, значно зросла у 2022 році (1300 проти 600 у 2021 році), і залишилася на тому ж рівні в 2023 році. Це може вказувати на зростання інтересу клієнтів до додаткових послуг компанії.

Стосовно загальної кількості клієнтів можна відзначити наступне. Загальна кількість клієнтів у 2021 році складала 2400 осіб, падаючи до 2100 у 2022 році, але знову зростаючи до 2800 у 2023 році. Це означає, що, незважаючи на тимчасовий спад у 2022 році, загальна клієнтська база компанії відновилася та зросла у 2023 році. Характеристику структури та угод на ринку нерухомості у відсотках до загальної кількості можемо побачити у табл.2.3.

Таким чином, простежується значне зменшення відсотка угод з елітним житлом від 41 % у 2021 році до 1 % у 2023 році. Це може свідчити про зниження

попиту на преміальне житло або зміну у географічних або економічних умовах ринку.

Таблиця 2.3

**Характеристика структури угод на ринку м. Харкова
(у% до загальної кількості)**

Клас житла	2021	2022	2023			
			1 кв	2 кв	3 кв	4 кв
елітне	41%	30%	4%	3%	2%	1%
середній	39%	40%	15%	10%	10%	5%
низькобюджетне	20%	30%	20%	17%	10%	3%

Відбувається збереження стабільності у відсотках угод з середнім класом житла протягом двох років, зі зменшенням у 2023 році до 15 % у 1 кварталі, і зниженням до 5 % під кінець року. Це може свідчити про збереження попиту на цей тип житла, але зменшення може вказувати на зміни в ринковій конкуренції.

Часткове збереження відсотка угод з низькобюджетним житлом, зі зниженням у 2023 році до 20% у 1 кварталі, і аж до 3 % у 4 кварталі. Це також може свідчити про зміни в попиті на житло з більш обмеженими фінансовими можливостями.

Цей аналіз вказує на динаміку змін у ринковій структурі житла в м. Харкові. Зменшення відсотків угод з елітним та середнім класом житла може відобразити суттєві зміни в умовах ринку, які впливають на попит та пропозицію у даному сегменті.

Що до загальної оцінки на ринку нерухомості, то купівельна активність на ринку житла залишається дуже низькою, а ознаки її відновлення – слабкими. Попит залишатиметься пригніченим протягом тривалого часу через безпекові ризики, падіння доходів домогосподарств та значну еміграцію. У цілому житловий фонд скорочується через руйнування, а темпи введення в експлуатацію нового житла перебувають під загрозою через невизначеність забудовників та погіршення їхнього фінансового стану. Фінансовий стан забудовників погіршується. Ціни на об'єкти загалом зростають, але фактичні

ціни на них занижені. Співвідношення ціни до орендної плати продовжує демонструвати значні ринкові дисбаланси. Ринкова іпотека майже відсутня, а державні програми підтримки нестабільні. Взагалі, ринок торговельної нерухомості відновлюється, але ринок офісної нерухомості перебуває в стагнації. У другій половині 2022 року кількість угод з купівлі-продажу житла помірно зросла. Однак загальний обсяг 2022 року становив лише третину від довоєнного обсягу 2021 року. Ознаки помірного відновлення з'явилися в середині 2022 року, але надалі були призупинені через невизначеність щодо наслідків масштабних авіаударів. З огляду на високі безпекові ризики та зниження реальних доходів більшості категорій громадян, купівельна активність залишається низькою [29].

Отже, проведений аналіз досліджуваного підприємства показує, що компанія зазнала спаду у 2022 році, але вдалося відновити свою клієнтську базу і навіть збільшити кількість клієнтів, які скористалися додатковими послугами. Тому можна зробити висновок, що компанія відновлюється після тимчасового спаду та здатна привертати нових клієнтів, а також збільшувати кількість клієнтів, які скористалися додатковими послугами.

Загальна ситуація на ринку нерухомості в Україні наразі є досить нестабільною та невизначеною і в короткостроковій перспективі не очікується значного підйому. Як тільки війна повністю завершиться і економіка стабілізується, купівельна активність поступово відновиться. Водночас на ринку житла також може стимулюватися відкладений попит. Внутрішньо переміщені особи, які залишаються на своїх нинішніх місцях проживання, також можуть розглянути можливість купівлі власного житла. У довгостроковій перспективі відновлення попиту залежатиме від темпів післявоєнної макроекономічної стабілізації.

Що ж до ефективності діяльності досліджуваного підприємства необхідно відзначити, що найбільш яскравим показником є саме рентабельність діяльності бізнесу, що й досліджено в наступному підрозділі роботи в рамках загального

огляду та аналізу фінансово-майнового стану підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС».

2.2 Аналіз фінансово-майнового стану підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

Фінансово-майновий стан підприємства – це сукупність показників, які характеризують фінансове здоров'я підприємства, його здатність виконувати свої зобов'язання, ефективність використання ресурсів та потенціал для подальшого розвитку. Оцінка фінансово-майнового стану підприємства є важливим інструментом для прийняття ефективних управлінських рішень. Регулярний аналіз фінансової звітності дозволяє виявити проблеми, оцінити перспективи розвитку та розробити заходи щодо підвищення фінансової стійкості підприємства.

Будемо проводити аналіз фактичного стану фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС», дослідимо його майновий стан, в тому числі з позицій його ліквідності, платоспроможності та рентабельності. Для характеристики наявності, складу, структури майна даного підприємства й змін, що в них відбулись згідно з фінансової звітності (додатки А) складено аналітичні таблиці 2.4 та 2.5.

Таблиця 2.4

Аналіз складу й структури майна підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» в 2021-2023 роках

Напрямки розміщення майна	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Необоротні активи, всього, в тому числі:	74,7	0,73	110,3	0,81	124,8	0,82
основні засоби	64,6	0,63	103,5	0,76	103,5	0,68
інші необоротні активи	6,8	0,07	6,8	0,05	6,8	0,04
Оборотні активи, всього, в тому числі:	10146,4	99,27	13431,9	99,19	15025,4	99,18

Продовження табл. 2.4

запаси	6895,8	67,47	8443	62,35	9271,6	61,20
дебіторська заборгованість	3099,0	30,32	3976,0	29,36	5644,7	37,26
грошові кошти та їх еквіваленти	55,8	0,55	916,8	6,77	19,1	0,13
Інші оборотні активи	95,8	0,94	96,1	0,71	90	0,59
Баланс	10221,1	100,00	13542,2	100,00	15150,2	100,00

Як видно з таблиць 2.4 та 2.5, загальна вартість майнових цінностей за період з 2021 по 2023 рік збільшилась на 4929,1 тис. грн або на 48,22 % від базового рівня. Це відбулось за рахунок приросту вартості оборотних активів на 4879,0 тис. грн або на 48,09 % та необоротних активів – на 50,1 тис. грн або 67,07 %.

В складі необоротних активів мало місце збільшення вартості лише основних засобів, що за звичайних умов свідчить про розвиток матеріально-технічної бази підприємства або переоцінку її вартості. При цьому варто зауважити, що ріст вартості основних засобів є обґрунтованим у випадку, коли він сприяє росту реалізації продукції або послуг. Натомість у нас вартість основних засобів зросла на 50,1 тис. грн, а виручки – на 2848,4 тис. грн, однак темпи зростання виручки на 32,95 % нижчі, за темпи зростання обсягу основних засобів.

Таблиця 2.5

Динаміка складу й структури майна підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» в 2021-2023 роках

Напрямки розміщення майна	Відхилення					
	2021-2022		2022-2023		2021-2023	
	в абсолютному виразі, тис. грн	в структурі, %	в абсолютному виразі, тис. грн	в структурі, %	в абсолютному виразі, тис. грн	в структурі, %
Необоротні активи, всього, в тому числі:	35,6	0,08	14,5	0,01	50,1	0,09
основні засоби	38,9	0,13	0	-0,08	38,9	0,05
інші необоротні активи	0	-0,02	0	-0,01	0	-0,02
Оборотні активи, всього, в тому числі:	3285,5	-0,08	1593,5	-0,01	4879,0	-0,09

Продовження табл. 2.5

запаси	1547,2	-5,12	828,6	-1,15	2375,8	-6,27
дебіторська заборгованість	877	-0,96	1668,7	7,90	2545,7	6,94
грошові кошти та їх еквіваленти	861	6,22	-897,7	-6,64	-36,7	-0,42
Інші оборотні активи	0,3	-0,23	-6,1	-0,12	-5,8	-0,34
Баланс	3321,1	х	1608	х	4929,1	х

Змін в інших необоротних активах не відбувалося, що пояснюється самою природою даних активів, оскільки до даної групи активів відносяться бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди тощо, які в роботі даного товариства майже не використовуються.

На початок 2021 року вартість мобільного майна складала 10146,4 тис. грн. За період з 2021 по 2023 роки вона зросла на 4879,0 тис. грн або 48,09 %. Цей приріст спричинений збільшенням запасів, дебіторської заборгованості й одночасно стриманий незначним скороченням обсягу грошових коштів. Найбільший вплив на приріст обсягу оборотних коштів забезпечило збільшення дебіторської заборгованості на 2545,7 тис. грн або 82,15 %. На кінець звітної періоду їх частка склала майже 40 % всього майна підприємства. Це є небажаним й обумовлене передусім збільшенням обсягу наданих споживачам комерційних позик (відстрочок оплати).

Наступним етапом нашого аналізу є оцінка рівня ліквідності та платоспроможності даного підприємства, що найпростіше здійснити шляхом порівняння активів, згрупованих на чотири групи за швидкістю перетворення їх на гроші, та пасивами – об'єднаними за терміновістю їх погашення на так ж чотири групи рисунок 2.2.

Порівнявши між собою відповідні групи активів і пасивів ми можемо стверджувати порушення умови визнання балансу абсолютно ліквідним. Як бачимо на протязі всього досліджуваного періоду простежувалась наступна взаємозалежність активів та пасивів підприємства $A1 < П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$, що свідчить про недостатній ліквідності підприємства.

Тому можна з високою мірою ймовірності стверджувати, що дане підприємство не зможе своєчасно погасити поточні зобов'язання в строк.

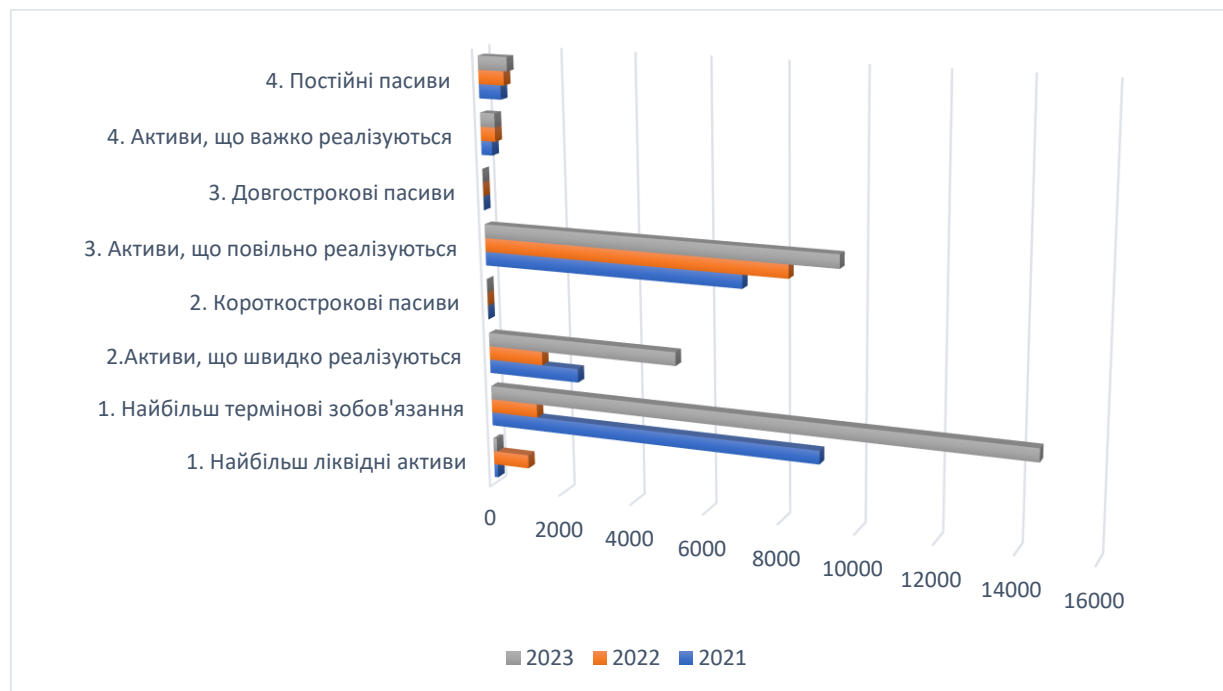

Рисунок 2.2. Аналіз ліквідності балансу підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» в 2021-2023 роках

Для більш повного та ґрунтовного аналізу платоспроможності підприємства чи її недостатності в роботі проведено аналіз дискримінантних моделей визначення вірогідності банкрутства як крайньої точки неплатоспроможності підприємства (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		
				2021-2022	2022-2023	2021-2023
1	2	3	4	5	6	7
Відношення власного оборотного капіталу до валюти балансу	0,034	0,031	0,032	-0,004	0,002	-0,002
Відношення нерозподіленого прибутку до валюти балансу	0,041	0,039	0,040	-0,003	0,002	-0,001

Продовження табл. 2.6

Рівень доходності активів	1,824	1,406	1,419	-0,419	0,013	-0,406
Коефіцієнт фінансового ризику	22,926	24,711	23,655	1,785	-1,056	0,729
Коефіцієнт оборотності активів	2,230	1,600	1,500	-0,630	-0,100	-0,730
Z-рахунок Альтмана	22,105	21,156	20,470	-0,949	-0,686	-1,635
Відношення операційного прибутку до поточних зобов'язань	0,012	0,009	0,007	-0,003	-0,002	-0,005
Відношення оборотних активів до зобов'язань	1,036	1,032	1,034	-0,004	0,002	-0,002
Відношення поточних зобов'язань до активів	0,958	0,961	0,959	0,003	-0,002	0,001
Відношення чистого доходу до активів	1,824	1,406	1,419	-0,419	0,013	-0,406
Модель Таффлера	0,606	0,537	0,538	-0,069	0,001	-0,068
Співвідношення оборотних активів та суми активів	0,993	0,992	0,992	-0,001	0,000	-0,001
Співвідношення прибутку до сплати відсотків і податків та активів	0,012	0,009	0,007	-0,003	-0,002	-0,005
Відношення нерозподіленого прибутку до активів	0,041	0,039	0,040	-0,003	0,002	-0,001
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,044	0,040	0,042	-0,003	0,002	-0,001
Модель Ліса	0,066	0,066	0,065	0,000	0,000	-0,001
Відношення оборотних активів до загальної суми активів	0,993	0,992	0,992	-0,001	0,000	-0,001
Співвідношення прибутку до сплати відсотків і податків та активів	0,012	0,009	0,007	-0,003	-0,002	-0,005
Співвідношення прибутку до сплати податків та поточних зобов'язань	0,012	0,009	0,007	-0,003	-0,002	-0,005
Відношення чистого доходу до активів	1,824	1,406	1,419	-0,419	0,013	-0,406
Модель Спрингейта	1,797	1,618	1,616	-0,179	-0,002	-0,181
Відношення оборотного капіталу до активів	0,993	0,992	0,992	-0,001	0,000	-0,001
Відношення чистого прибутку до власного капіталу	0,232	0,189	0,143	-0,043	-0,046	-0,089
Відношення чистого доходу до активів	1,824	1,406	1,419	-0,419	0,013	-0,406
Відношення чистого прибутку до сумарних витрат	0,005	0,005	0,004	0,000	-0,001	-0,001
R-модель Іркутської державної економічної академії	8,653	8,580	8,533	-0,073	-0,047	-0,120

Таким чином за результатами проведених розрахунків в 2021-2023 років ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана надзвичайно низька. Так за

умови, що дуже низький рівень банкрутства притаманний підприємствам з показником більш ніж 2,99, в досліджуваного підприємства він становить щонайменше 20,47, однак варто відзначити й поступове зниження його рівня, що є відносно незадовільною динамікою.

Згідно з моделлю Таффлера якщо розмір комплексного показника більший за 0,3, то це означає, що у підприємства добрі довгострокові перспективи, і, навпаки, якщо більший за 0,2 – висока ймовірність банкрутства. В даному випадку – від 0,537 до 0,606 з поступовою тенденцією до зниження рівня показника.

Відповідно до моделі Ліса граничне значення комплексного показника складає 0,037, у нас – близько 0,066, відповідно – загроза мінімальна.

Модель Спрингейта говорить, що у випадку коли значення комплексного показника менше за 0,862, то підприємство є потенційним банкрутом. За нашими розрахунками значення даного показника складає від 1,616 до 1,797, а тому загрози банкрутства нема.

Відповідно до моделі Іркутської державної економічної академії за умови, що значення комплексного показника знаходиться на рівні 0-0,18, то ймовірність банкрутства складає 90-100 %, якщо 0,18-0,32 – 60-80 %, якщо 0,32-0,42 – 15-20 %, якщо $> 0,42$ – до 10 %. Тому розрахувавши відповідний комплексний показник і отримавши значення від 8,533 до 8,653 ми можемо прогнозувати мінімальну загрозу настання банкрутства даного товариства.

Таким чином абсолютно всі моделі показують мінімальну загрозу банкрутства даного підприємства, але в той же час і демонструють незначну тенденцію до погіршення ситуації.

В свою чергу найважливішим критерієм ефективності діяльності підприємства є його фінансові результати (прибуток або збиток). Фінансові результати є прямим підтвердженням доцільності діяльності підприємства та ефективності обраної політики фінансування розвитку підприємства.

Тому з метою візуалізації стану підприємства в розрізі його фінансових результатів побудуємо відповідні графіки зміни основних фінансових

результатів: чистого доходу, валового та чистого прибутку, загального обсягу витрат та представимо це на рисунку 2.3.

Відповідно бачимо, що обсяги доходу та сукупних витрат практично зрівнялись, що призвело практично до нівелювання прибутку як такого. При цьому якщо обсяги доходів і витрат зростають, то прибуток з року в рік скорочується, що є проявом перевищення темпів зростання витрат над темпами зростання доходів.

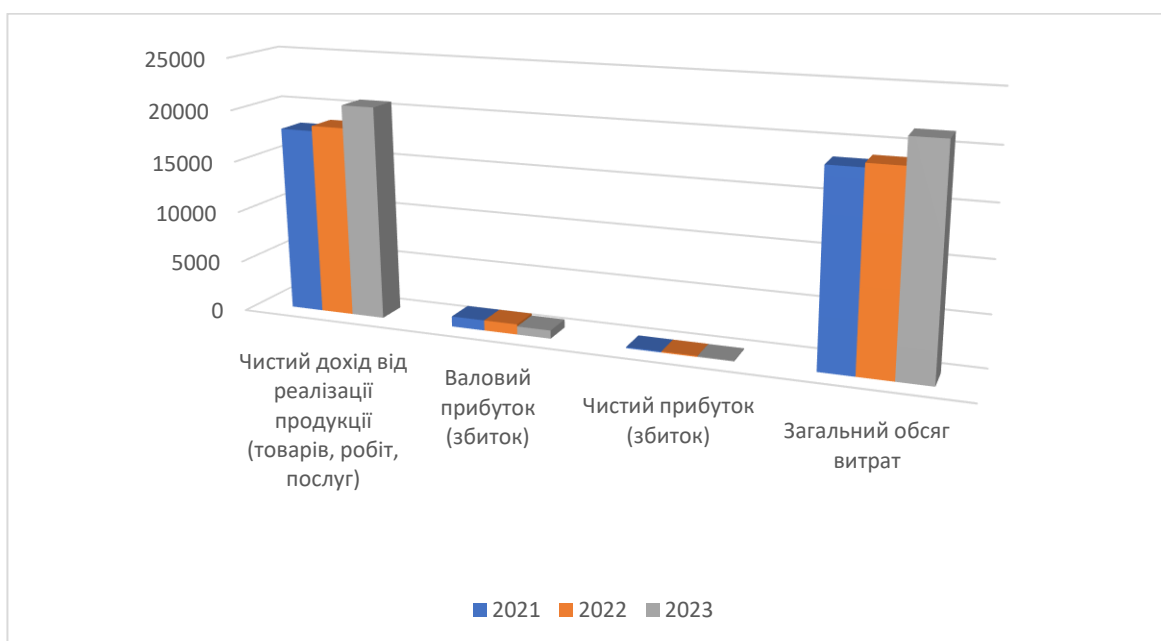

Рисунок 2.3. Динаміка основних елементів фінансових результатів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

Відповідно на протипагу розрахованим показникам, що мають проявляти приховане банкрутство, та які показують доволі якісний рівень фінансового стану даного підприємства, фінансові результати навпаки є доволі незначними й знову ж таки в динаміці їх рівень постійно погіршується.

Тому ми вважаємо за необхідне провести додатковий аналіз ефективності використання наявних фінансових ресурсів, що можливо зробити за рахунок

аналізу показників рентабельності підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (таблиця 2.7).

Оцінюючи рентабельність діяльності підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС», 2021-2023 роках перш за все можна помітити стабільну тенденцію до погіршення ситуація. Значення всіх без виключення показників рентабельності стабільно скорочуються. Найбільше за три роки скоротили свій рівень валова рентабельність продукції та продаж. Звичайно 2,73 % і 2,41 % скорочення – це не так вже й багато, проте на фоні базових низьких рівнів даних показників це скорочення є відчутним і свідчить про погіршення фінансового стану товариства.

Таблиця 2.7

**Рентабельність результатів діяльності підприємства
«ПРОСПЕКТ ПЛЮС»**

Показники	2021	2022	2023	Динаміка	
				2021-2022	2022-2023
1. Рентабельність результатів діяльності					
Валова рентабельність (збитковість) основної діяльності, %	25,22	-27,13	-18,20	-52,34	8,92
Рентабельність (збитковість) операційної діяльності, %	-4,37	-45,90	-37,29	-41,54	8,61
Рентабельність (збитковість) звичайної діяльності, %	-5,06	-46,32	-37,36	-41,26	8,96
Рентабельність (збитковість) сукупної діяльності, %	-5,06	-46,32	-37,36	-41,26	8,96
2 Рентабельність продажів					
Рентабельність (збитковість) послуг за собівартістю їх реалізації (валова рентабельність реалізованих послуг), %	25,22	-27,13	-18,20	-52,34	8,92
Рентабельність (збитковість) послуг за витратами на її виробництво, %	19,01	-19,34	-13,83	-38,35	5,51
Чиста рентабельність (збитковість) послуг, %	-6,71	-64,97	-49,19	-58,26	15,78
Валова рентабельність (збитковість) продаж, %	20,14	-37,22	-22,25	-57,36	14,97

Аналізуючи рентабельність підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» варто відзначити, що за більшістю показників спостерігається дефіцитність в обсязі від 14 до 49 копійок на кожную гривню витрат чи доходів. Найбільш негативний вплив спостерігається щодо рентабельності продукції (послуг), оскільки за результатами 2023 року на кожную гривню, витрачену на продукування послуг, компанія понесла понад 49 копійок збитку. Однак, у 2023 році збитковість реалізації зменшилась майже на 16%, що є позитивним явищем, але недостатньою навіть для задовільної динаміки ефективності функціонування даного бізнесу.

Натомість збитковість операційної діяльності у зв'язку з відсутністю інвестиційної та фінансової діяльності також не могла бути компенсована іншими джерелами доходу.

Загалом, динаміка показників рентабельності свідчить про те, що фінансовий стан підприємства вказує на втрати та зниження прибутковості. Можливі причини цього можуть бути пов'язані зі збільшенням витрат, зниженням продажів, недооптимізованою операційною діяльністю або змінами в ринкових умовах (починаючи з 2022 року в умовах воєнних дій – це одна з основних причин погіршення загального фінансового стану та рентабельності досліджуваного бізнесу зокрема).

Наслідком цього може бути загроза фінансовій стійкості та нездатність підприємства до забезпечення своєї діяльності достатнім обсягом фінансових ресурсів.

Щоб покращити фінансову ситуацію, можливо потрібно переглянути стратегію, зменшити витрати, розширити ринки збуту та покращити ефективність виробництва.

При цьому на рівень і динаміку показників рентабельності здійснює вплив вся сукупність виробничо-господарських факторів: рівень організації виробництва та управління; структура капіталу та його джерел; ступінь використання виробничих ресурсів; обсяг, якість і структура послуг; витрати на виробництво й собівартість послуг; прибуток за видами діяльності та напрямки його використання.

Відповідно в цілому аналізуючи показники рентабельності та порівнюючи їх значення та динаміку з іншими показниками, що характеризують фінансові результати даного товариства, необхідно відзначити початок появи кризових явищ.

2.3 Аналіз та оцінка ефективності формування структури фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

Головна роль у функціонуванні та економічному розвитку будь-якого підприємства відводиться раціональному формуванню і використанню його фінансових ресурсів. Визначення стану та динаміки фінансових ресурсів – це одна з першочергових задач будь-якого аналітика, оскільки саме від стану їх структури залежить і фінансова стійкість, і ліквідність та платоспроможність, і фінансові результати й однозначно – рівень кредитоспроможності підприємства в цілому. Тому абсолютно обґрунтованим і зрозумілим є те, що в рамках даного дослідження ми приділимо цьому питанню особливу увагу (таблиці 2.8 і 2.9).

Таблиця 2.8

Аналіз складу й структури джерел коштів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» в 2021-2023 роках

Джерела коштів	2021		2022		2023	
	тис. грн	у % до підсумку	тис. грн	у % до підсумку	тис. грн	у % до підсумку
Джерела коштів, всього, з них:	10221,1	100,00	13542,2	100,00	15150,2	100,00
Власний капітал, всього, в тому числі	427,2	4,18	526,7	3,89	614,5	4,06
зареєстрований капітал	5	0,05	5	0,04	5	0,03
нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	422,2	4,13	521,7	3,85	609,5	4,02

Продовження табл. 2.8

Позиковий капітал, всього, в тому числі	9793,9	95,82	13015,5	96,11	14535,7	95,94
довгострокові зобов'язання	0	0,00	0	0,00	0	0,00
короткострокові кредити й займи	0	0,00	0	0,00	0	0,00
кредиторська заборгованість	235,3	2,30	883,9	6,53	2167,9	14,31
інші поточні зобов'язання	9558,6	93,52	12131,6	89,58	12367,8	81,63

Згідно з інформацією, наведеною в таблиці 2.8, основна причина росту обсягу сукупного капіталу, а отже й вартості майнових цінностей полягає в зростанні обсягу позикових коштів. За три роки підприємство майже на половину збільшило обсяг наявних фінансових ресурсів, що в абсолютному виразі склало більш ніж 4,9 млн. грн. На перший погляд така тенденція до зростання вартості фінансових ресурсів є позитивною, оскільки свідчить про зростання фінансових можливостей підприємства і, відповідно, його виробничого потенціалу. Однак, якщо звернути увагу на основні фактори цього росту, то нескладно не помітити, що він обумовлений переважно зростанням запозичень (за три роки їх обсяг зріс з 9793,9 тис. грн в 2021 році до 12367,8 тис. грн – в 2023 році, тобто більш ніж на 48%), що сприяло зниженню рівня фінансової стійкості підприємства, відповідно й зниження його кредитного рейтингу та погіршення доступу до залучення додаткового капіталу.

У свою чергу стовідсоткове збільшення позикових коштів припадає на інші поточні зобов'язання та кредиторську заборгованість. У зв'язку з тим, що власник бізнесу не пояснив природу виникнення, через конфіденційність інформації. Відповідно до вимог ведення бухгалтерського обліку на цьому рахунку обліковуються поточні зобов'язання за цінними паперами, розрахунки з депонентами, розрахунки за депозитними сумами, розрахунки за спеціальними видами платежів, розрахунки з іншими кредиторами, розрахунки зі страхування, погашення заборгованості по спільній діяльності, депозити, отримані до державного бюджету, короткострокові внутрішні зобов'язання за цінними паперами державного бюджету, короткострокові зовнішні зобов'язання за

цінними паперами державного бюджету, короткострокова зобов'язання за цінними паперами місцевих бюджетів. Таким чином, враховуючи, що підприємство не здійснює діяльність з цінними паперами, не має спільної діяльності, депозитів, то найбільш логічним припущення на наш погляд є те, що основою інших поточних зобов'язань є розрахунки з іншими кредиторами і страхові виплати. Тому, як правило, ці зобов'язання можна віднести до кредиторської заборгованості.

Таблиця 2.9

**Аналіз динаміки джерел коштів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»
в 2021-2023 роках**

Джерела коштів	Відхилення					
	2021-2022		2022-2023		2021-2023	
	в абсолютному виразі, тис. грн	в структурі, %	в абсолютному виразі, тис. грн	в абсолютному виразі, тис. грн	в структурі, %	в абсолютному виразі, тис. грн
Джерела коштів, всього, з них:	3321,1	0,00	1608	0,00	4929,1	0,00
Власний капітал, всього, в тому числі	99,5	-0,29	87,8	0,17	187,3	-0,12
зареєстрований капітал	0	-0,01	0	0,00	0	-0,02
нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	99,5	-0,28	87,8	0,17	187,3	-0,11
Позиковий капітал, всього, в тому числі	3221,6	0,29	1520,2	-0,17	4741,8	0,12
довгострокові зобов'язання	0	0,00	0	0,00	0	0,00
короткострокові кредити й займи	0	0,00	0	0,00	0	0,00
кредиторська заборгованість	648,6	4,22	1284	7,78	1932,6	12,01
інші поточні зобов'язання	2573	-3,93	236,2	-7,95	2809,2	-11,88

Динаміка кредиторської заборгованості без врахування інших поточних витрат також має негативну тенденцію. За три роки рівень відповідних зобов'язань зріс більш ніж в 8,2 рази, що з одного боку дає можливість підприємству не залучати кредитні ресурси, а з іншого – говорить про

погіршення фінансового стану й кредитного рейтингу підприємства, а також – про недостатню його платоспроможність.

Ще одним напрямком оцінки ефективності формування фінансових ресурсів підприємства є оцінка рівня визначення його фінансової стійкості, що можна реалізувати за рахунок використання агрегатного підходу або ж встановлення типу фінансової стійкості.

Таким чином протягом досліджуваного трирічного періоду постійно існує нестача основних джерел фінансування запасів в обсязі від 6,5 млн. грн до 8,8 млн. грн. Відповідно даному підприємству характерний кризовий стан фінансової стійкості, а тому підприємство стоїть на межі банкрутства.

Таблиця 2.10

Визначення типу фінансової стійкості

Показник	Аналізований період			Відхилення		
	2021	2022	2023	2021-2022	2022-2023	2021-2023
Оборотні активи	10146,4	13431,9	15025,4	3285,5	1593,5	4879,0
Поточні зобов'язання	9793,9	13015,5	14535,7	3221,6	1520,2	4741,8
Власні обігові кошти	352,5	416,4	489,7	63,9	73,3	137,2
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	х	х	х
Короткострокові кредити банків	0	0	0	х	х	х
Запаси	6895,8	8443	9271,6	1547,2	828,6	2375,8
Надлишок (нестача) власних обігових коштів	-6543,3	-8026,6	-8781,9	-1483,3	-755,3	-2238,6
Надлишок (нестача) власних обігових коштів та довгострокових зобов'язань	-6543,3	-8026,6	-8781,9	-1483,3	-755,3	-2238,6
Надлишок (нестача) основних джерел фінансування запасів	-6543,3	-8026,6	-8781,9	-1483,3	-755,3	-2238,6
	{0, 0, 0}	{0, 0, 0}	{0, 0, 0}			

Ще одним принциповим напрямом оцінки ефективності формування фінансових ресурсів підприємства є оцінка його ділової активності. При цьому ділова активність суб'єкта господарювання обумовлюється швидкістю оборотності його фінансових ресурсів, фондівдачею та ефективністю управління його заборгованістю (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства

Показник	2021	2022	2023	Відхилення		
				2021- 2022	2022- 2023	2021- 2023
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг реалізації продукції (чистий дохід), тис. грн	18647,7	19036,1	21496,1	388,4	2460,0	2848,4
Фондовіддача	414,393	226,485	207,692	-187,9	-18,8	-206,7
Фондомісткість	0,002	0,004	0,005	0,0	0,0	0,0
Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	0,122	0,186	0,224	0,064	0,038	0,102
Коефіцієнт оборотності запасів	1,562	2,309	2,308	0,7	0,0	0,7
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,207	5,381	4,469	-2,8	-0,9	-3,7
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,248	1,615	1,511	-0,6	-0,1	-0,7
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,112	0,973	0,913	-0,1	-0,1	-0,2

Оцінюючи значення запропонованих в таблиці 2.11 показників необхідно відзначити доволі суперечливу картину. Так з одного боку зростає результативність діяльності представлена у вигляді чистого доходу, простежуються доволі значні рівні фондовіддачі, а з іншого – оборотність практично всіх видів ресурсів є недостатньою. Як відомо норматив щодо коефіцієнтів оборотності застосовується виключно до показників оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості й становить більше чотирьох обертів на рік. В досліджуваного підприємства кредиторська заборгованість не робить й одного оберту, а дебіторська становить трішки більше за нормативне значення. При цьому з кожним роком стан оборотності всіх без виключення показників поступово погіршується.

Стосовно ж доволі високих значень фондовіддачі (а відповідно й низьких рівнів фондомісткості) все пояснюється дуже просто – у підприємства практично відсутні основні засоби, що й призводить до таких позитивних значень вищезазначених показників.

Ще один з досліджуваних нами показників – рівень покриття дебіторської заборгованості знаходиться майже на межі нормативу (0,25 і менше), проте і його динаміка свідчить про погіршення ефективності використання наявних фінансових ресурсів цього підприємства.

В цілому необхідно відзначити, що сформована структура фінансових ресурсів є відносно неефективною про що свідчить не тільки низький рівень фінансової стійкості, повна відсутність довгострокових зобов'язань при повному домінуванні короткострокових й практичній відсутності власних коштів, але й значення показників, що в цілому характеризують ефективність підприємства – рентабельності діяльності, фондівіддачі, оборотності ресурсів тощо.

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

З проведеного аналізу основних показників фінансового стану та ефективності використання фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» протягом 2021-2023 років видно, що протягом цього періоду підприємство здійснювало свою діяльність значною мірою переважно за рахунок позикового капіталу у вигляді короткострокових та довгострокових банківських кредитів. Це свідчить про нестачу власного капіталу підприємства для здійснення своєї діяльності. Все це може призвести підприємство до втрати фінансової незалежності.

Але підприємство вчасно розраховується за своїми кредиторськими зобов'язаннями. Це свідчить про те, що керівництво вміло керує запозиченим капіталом, тобто про ефективне використання позикового капіталу.

Станом на 1.01.2023 року склад капіталу підприємства був таким: частка позикового капіталу складала: 14535,7 тис. грн (95,94%) проти 614,5 тис. грн (4,06%) власного капіталу відповідно.

Тому при наданні пропозицій щодо покращення ефективності управління

фінансовими ресурсами підприємства треба загострити особливу увагу на двох моментах:

по-перше, на необхідність збільшення частки власного капіталу у загальному капіталі підприємства (на 10-15%), щоб збільшити фінансову стійкість підприємства;

по-друге, як зменшити при використанні позикового капіталу ризикованість та підвищити його рентабельність.

Питома вага у позиковому капіталі дослідженого підприємства належить банківському кредиту, воно постійно потребує високих обсягів позичених фінансових коштів для здійснення господарської діяльності. Тому є необхідність ефективного управління процесом запозичення та використання цих кредитів.

Управління слід здійснювати за такими етапами: визначити цілі використання кредиту; оцінити власну кредитоспроможність. Комерційні банки на підставі даних про рівень фінансового стану підприємства оцінюють його платоспроможність, фінансову стійкість та рентабельність та присвоює йому відповідний кредитний рейтинг (групи кредитного ризику), згідно з яким і диференціюються умови кредитування підприємства. На прикладі підприємства, яке аналізуємо, цей рейтинг дуже високий: підприємство вчасно і в повному обсязі сплачує кредити; вибір банка та вивчення і оцінка умов надання банківського кредиту у розрізі видів кредиту. Цей етап формування політики запозичення коштів є найбільш трудомістким та відповідальним, тому як потребує обрати єдиний найвигідніший варіант отримання кредиту з великої кількості варіантів та проведення багатьох розрахунків. Кожен банк висуває свої кредитні умови, до яких належать: граничний строк кредиту; граничний розмір кредиту; рівень, форма та вид кредитної ставки; форма забезпечення кредиту; умови сплати проценту та погашення основного боргу.

РОЗДІЛ 3

ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП НОВІКОВ Ю. С.)

3.1 Прогнозування структури капіталу підприємства задля підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами

Зважаючи на результати аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» в 2021-2023 роках у підприємства є серйозні проблеми з його фінансовим станом, викликані в тому числі й неефективністю формування структури фінансових ресурсів даного підприємства. При цьому особливо загрозливою є динаміка практично всіх показників до погіршення, що може спричинити не тільки загострення фінансових проблем, але й взагалі призвести до банкрутства та ліквідації підприємства.

Зважаючи на те, що керівництвом підприємства формалізація процесів формування будь-яких прогнозів і планів практично нівелюється цілком доречним в рамках виконання даного кваліфікаційного дослідження є розроблення прогнозу зміни структури фінансових ресурсів даного підприємства за умови збереження прийнятого курсу управління його майном та капіталом. При цьому беручи до уваги той факт, що всі без виключення існуючі методи прогнозування не позбавлені своїх власних недоліків, відповідні прогнози повинні формуватися з одночасним використанням декількох методів.

В свою чергу беручи до уваги зарубіжний досвід щодо розроблення різного роду прогнозів та враховуючи повну відсутність кредитних ресурсів (як довго-, так і короткострокових) (таблиця 3.1) ми пропонуємо розробити прогноз на кінець 2024 року обсягу власних та позикових коштів з використанням методу простого ковзного середнього при трьох- і шеститижневому інтервалі усереднення, а також методу побудови трендових моделей з використанням

лінійного, логарифмічного, поліноміального, ступеневого та експоненціального типу тренду.

Таблиця 3.1

**Вихідні дані для прогнозу структури фінансових ресурсів
підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС», тис. грн**

Показник	I квартал 2021 року	II квартал 2021 року	III квартал 2021 року	IV квартал 2021 року	I квартал 2022 року	II квартал 2022 року	III квартал 2022 року	IV квартал 2022 року	I квартал 2023 року	II квартал 2023 року	III квартал 2023 року	IV квартал 2023 року
Власні фінансові ресурси	330,1	324,1	435,6	427,2	430,4	467,2	554,2	526,7	506,7	561,1	635,1	614,5
Позикові фінансові ресурси	6253,7	8821,8	9789,1	9793,9	11990,3	12854,7	12951,6	13215,5	14007,4	14284,6	14490,1	14535,7

Згідно з вихідною інформацією та виходячи від вимог щодо формування прогнозів з допомогою методу середнього ковзного сформуємо прогноз обсягів власних та позикових фінансових ресурсів при трьох- та шести кварталному інтервалі усереднення (таблиця 3.2 та рисунок 3.1).

Таблиця 3.2

Прогноз обсягу власних фінансових ресурсів при застосуванні методу простого середнього ковзного при трьох- і шеститижневому інтервалі усереднення

Квартал	Факт, тис. грн	3-квартальне усереднення тис. грн	6-квартальне усереднення тис. грн	Квартал	Факт, тис. грн	3-квартальне усереднення тис. грн	6-квартальне усереднення тис. грн
1	330,1			9	506,7	516,0	473,6
2	324,1			10	561,1	529,2	485,4
3	435,6			11	635,1	531,5	507,7
4	427,2	363,3		12	614,5	567,6	541,8
5	430,4	395,6		13		603,6	566,4
6	467,2	431,1		14		617,7	568,4
7	554,2	441,6	402,4	15		611,9	575,4
8	526,7	483,9	439,8	16		611,1	586,8

Для візуалізації й оцінки міри достовірності сформованого прогнозу обсягу фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» побудуємо графічну модель зміни обсягу власних фінансових ресурсів (рисунок 3.1).

Рисунок 3.1. Порівняння прогнозних та фактичних значень обсягу власних фінансових ресурсів

Як видно з рисунку 3.1 найбільш адекватним є використання моделі, побудованої на основі трьох кварталного усереднення. При цьому помітно, що тренд росту вирівнюється ближче до кінця фактичного періоду, тобто четвертого кварталу 2023 року. До того ж в 8-10, 12 кварталах досліджуваного періоду відхилення є мінімальними, що свідчить про певну адекватність обраної моделі прогнозування.

Відповідно в четвертому кварталі 2024 року обсяг власних фінансових ресурсів за умови продовження обраної тактики й стратегії управління активами й пасивами даного підприємства обсяг власних фінансових ресурсів найімовірніше складе 611,1 тис. грн, що на 3,4 тис. грн менше за показник четвертого кварталу 2023 року. Однак, зважаючи на загальний стан економіки навіть такий проноз є оптимістичним. Проте головною нашою метою є навіть не стільки отримання прогнозу складових фінансових ресурсів, як отримання візії

стосовно їх співвідношення й формування загальної структури фінансових ресурсів даного товариства.

Таким самим чином спрогнозуємо й рівень позикових фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» при цьому всі розрахунки зведемо до таблиці 3.3 та проілюструємо на рисунку 3.2.

Таблиця 3.3

Прогноз обсягу позикових фінансових ресурсів при застосуванні методу простого середнього ковзного при трьох- і шеститижневому інтервалі усереднення

Квартал	Факт, тис. грн	3-квартальне усереднення тис. грн	6- квартальне усереднення тис. грн	Квартал	Факт, тис. грн	3-- квартальне усереднення тис. грн	6- квартальне усереднення тис. грн
1	6253,7			9	14007,4	13007,3	11765,9
2	8821,8			10	14284,6	13391,5	12468,9
3	9789,1			11	14490,1	13835,8	13217,4
4	9793,9	8288,2		12	14535,7	14260,7	13634,0
5	11990,3	9468,3		13		14436,8	13914,2
6	12854,7	10524,4		14		14487,5	14074,6
7	12951,6	11546,3	9917,3	15		14486,7	14217,8
8	13215,5	12598,9	11033,6	16		14470,3	14252,8

Як і в попередньому випадку прогноз з використанням трьох кварталного усереднення візуально демонструє дещо кращі, проте не ідеальні результати.

Рисунок 3.2. Порівняння прогнозних та фактичних значень обсягу позикових фінансових ресурсів

Так крива прогнозних значень позикових фінансових ресурсів з використанням трьох періодного згладжування знаходиться ближче до кривої з фактичними даними, проте достовірність такого прогнозу викликає певні сумніви, що змушує нас вдатися до використання ще хоча б одної прогностичної моделі. Проте варто відзначити, що за даного прогнозу найбільш імовірно обсяг запозичених фінансових ресурсів на кінець 2024 року складе 14470,3 тис. грн, що разом з власними ресурсами становитиме 15081,4 тис. грн. Відповідно за рік обсяг сукупних фінансових ресурсів скоротиться на 68,8 тис. грн, що в цілому відповідає ситуації стагнації ринку. В свою чергу структура фінансових ресурсів зміниться з 4,06/95,94 (відповідно в чисельнику власні кошти, а в знаменнику – позикові) у 2023 році до 4,05/95,95 – у 2024 році, що призведе до незначного погіршення фінансової стійкості даного підприємства з огляду на зниження питомої ваги власних фінансових ресурсів.

Зважаючи на певну розбіжність кривих фактичних даних фінансових ресурсів з їх прогнозними аналогами вважаємо за потрібне підтвердити результати прогнозу шляхом формування ще одного прогнозу з використанням трендових моделей і можливостей табличного редактору Excel.

Результати побудови рівнянь регресії за умови використання різних типів трендів зведемо в таблицю 3.4.

Таблиця 3.4

Вибір типу функціональної залежності тренду зміни ключових показників підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

Тип тренду	Рівняння регресії	R ²
1	2	3
Власні фінансові ресурси		
Лінійний	$y = 26,501x + 312,15$	0,9044
Логарифмічний	$y = 122,87\ln(x) + 279,76$	0,8543
Поліноміальний	$y = -0,6123x^2 + 34,46x + 293,58$	0,9089
Ступеневий	$y = 301,45x^{0,2721}$	0,8876
Експоненціальний	$y = 327,53e^{0,057x}$	0,8850
Позикові фінансові ресурси		
Лінійний	$y = 693,79x + 7406$	0,8849
Логарифмічний	$y = 3474,3\ln(x) + 6128,9$	0,9752
Поліноміальний	$y = 4,2218x^3 - 154,38x^2 + 2076x + 4644$	0,9767
Ступеневий	$y = 6616,4x^{0,3366}$	0,9699
Експоненціальний	$y = 7616,2e^{0,0646x}$	0,8130

Зважаючи на те, що величина достовірності апроксимації R^2 набуває максимального значення за умови використання поліноміального типу тренду (для сформованої моделі динаміки власних фінансових ресурсів – 90,89 %, а для позикових ресурсів – 96,99 %), то скористаємося рівнянням регресії саме поліноміального типу. Відповідно підставивши в якості аргументу 16 квартал (що відповідатиме кінцю 2024 року) отримаємо наступні значення складових фінансових ресурсів:

$$BP = -0,6123 \cdot 162 + 34,46 \cdot 16 + 293,58 = 688,2 \text{ (тис. грн).}$$

$$PP = 4,2218 \cdot 163 - 154,38 \cdot 162 + 2076 \cdot 16 + 4644 = 15631,2 \text{ (тис. грн).}$$

За такого обсягу складових сукупний обсяг фінансових ресурсів становитиме 16319,4 тис. грн, що на 1169,2 тис. грн більше, ніж на по фактичним даним на кінець 2024 року. В свою чергу співвідношення власних й позикових фінансових ресурсів становитиме 4,22/95,78, що суттєво не відрізняється від попереднього прогнозу.

Відповідно за будь-якого прогнозу структура фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» щонайменше з огляду на рівень

фінансового ризику є неоптимальною й потребує перегляду і реалізації комплексу заходів щодо її подальшої оптимізації.

3.2. Формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства

Зважаючи на результати прогнозів структури фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» ми ще раз усвідомились в тому, що формування оптимальної в певних умовах існування бізнесу структури його фінансових ресурсів є актуальною проблемою, в тому числі й для досліджуваного підприємства.

При цьому, як вже відзначалось в першому розділі даної роботи, фактичний досвід функціонування як вітчизняного, так і зарубіжного бізнесу свідчить, що фінансування діяльності підприємства лише за рахунок власних коштів є економічно недоцільним. Так використання лише власних коштів дійсно підвищує фінансову стійкість підприємства та знижує рівень його фінансових ризиків, однак це й же фактор обмежує потенційні можливості розвитку підприємства й стримує зростання рентабельності використання його сукупних фінансових ресурсів.

В свою чергу зменшення питомої ваги власного капіталу за рахунок залучення позикових коштів за умови їх раціонального використання та реалізації відповідної фінансової стратегії, дає можливість збільшити прибуток та покращити фінансові результати діяльності бізнесу, а отже й збільшити його вартість.

При цьому потрібно пам'ятати, що функціонування бізнесу виключно за рахунок запозичень й того більше – неможливе, оскільки в умовах ринку жодний його гравець не зацікавлений в фінансуванні діяльності свого конкурента, а тому фінансування останнього виключно за рахунок зовнішніх кредиторів можливе

лише в певному часовому відрізку й то лише з метою подальшого його поглинання чи усунення з ринку.

Тому сьогодні об'єктивно існує потреба забезпечення розумного балансу власних та позикових фінансових ресурсів, які одночасно мають забезпечувати максимізацію фінансових результатів товариства, мінімізацію вартості та рівня фінансових ризиків підприємства. При цьому потрібно забезпечити й оптимальність структури запозичених коштів з огляду на час їх залучення, відповідно потрібно оптимізувати частки довго- та короткострокових позикових коштів.

При цьому для вирішення поставленої задачі з оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства з метою збільшення його прибутковості / зниження вартості залучення капіталу / зниження рівня фінансових ризиків потрібно знаходити екстремум результативної (цільової) функції за умови дотримання певної системи лінійних і нелінійних обмежень.

В рамках виконання випускної кваліфікаційної роботи й зважаючи на недоступність інформації щодо вартості даного бізнесу, рентабельності інших, ніж власні фінансових ресурсів та обмеженості обсягу роботи спробуємо оптимізувати структуру фінансових ресурсів за критерієм мінімізації вартості сукупних ресурсів підприємства, розрахованої як суми добутків окремих складових фінансових ресурсів на вартість їх залучення, при одночасному обмеженні рівня фінансового ризику, що забезпечується дотриманням системи обмежень, сформованих на засадах забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства. Відповідно цільова функція матиме наступний вигляд:

$$F = B_{вк} \Phi_{вк} + B_{ндк} \Phi_{ндк} + B_{пкк} \Phi_{пкк} + B_{пкк} \Phi_{пкк} \rightarrow \min \quad (3.1)$$

де B – вартість залучення відповідної складової фінансових ресурсів;

$\Phi_{вк}$ – обсяг власних фінансових ресурсів;

$\Phi_{ндк}$ – обсяг позикових довгострокових фінансових ресурсів;

$\Phi_{пкк}$ – обсяг позикових короткострокових фінансових ресурсів;

$\Phi_{пк}$ – обсяг позикових короткострокових фінансових ресурсів;

$B_{вк}$ – вартість залучення власних фінансових ресурсів;

$B_{пдк}$ – вартість залучення позикових довгострокових фінансових ресурсів;

$B_{пкк}$ – вартість залучення короткострокових фінансових ресурсів;

$B_{пнк}$ – вартість залучення короткострокових фінансових ресурсів.

При цьому обмеження оптимізаційній моделі встановимо відповідно до порядку розрахунку показників, що характеризують ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Так, обсяг власних фінансових ресурсів не може бути більшим за сукупний обсяг активів. Сума власних фінансових ресурсів має бути більшою чи дорівнювати сумі статей балансу «Зареєстрований капітал» та «Інший додатковий капітал», оскільки дооцінка основних засобів не може бути не відображеною в балансі. Також власні фінансові ресурси не можуть бути меншими за обсяг зареєстрованого та іншого додаткового капіталу, оскільки останні є їх складовими. Довгострокові позикові фінансові ресурси мають бути меншими за обсягом або дорівнювати основним засобам при цьому обсяг довгострокових фінансових ресурсів має бути більшим або дорівнювати сумі найліквідніших активів та активів, що швидко реалізуються. Для збереження фінансової стійкості короткострокові позикові фінансові ресурси повинні бути меншими або дорівнювати активам, що повільно реалізуються тощо. Загальний перелік обмежень представлено безпосередньо в оптимізаційній моделі. При цьому вартість залучення власних фінансових ресурсів визначена шляхом співставлення чистого прибутку та обсягу власних фінансових ресурсів становитиме 14,29 % (або як ваговий коефіцієнт - 0,1429). Вартість залучення позикових довгострокових фінансових ресурсів встановимо на рівні вартості довгострокового кредиту (в середньому по Харкову 27 % або 0,27), короткострокових фінансових ресурсів (на рівні короткострокового кредиту пропонованого бізнесу від 6 % до 9 %, що в середньому дає 7,5 % або 0,075), короткострокових фінансових ресурсів – на

рівні чистої рентабельності кредиторської заборгованості на кінець 2023 року (0,39 % або 0,0039).

Відповідно задача лінійної оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» з урахуванням всіх обмежень матиме наступний принциповий вигляд:

$$F = B_{вк} \Phi_{вк} + B_{ндк} \Phi_{ндк} + B_{пкк} \Phi_{пкк} + B_{ппк} \Phi_{ппк} \rightarrow \min \quad (3.2)$$

де $\Phi_{вк} \geq$ зареєстрований капітал + інший додатковий капітал;

$\Phi_{вк} \leq$ Валюта балансу;

$\Phi_{ндк} \leq (A_1 + A_2)$;

$\Phi_{ндк} \geq$ Основні засоби;

$\Phi_{пкк} \leq A_3$;

$\Phi_{ппк} \leq A_1$;

$\Phi_{ппк} \leq$ Дебіторська заборгованість;

$\Phi_{вк} + \Phi_{ндк} \geq (A_3 + A_4)$;

$\Phi_{пкк} + \Phi_{ппк} \leq (A_1 + A_2 + A_3)$;

$\Phi_{вк} + \Phi_{ппк} \leq$ Валюта балансу

В свою чергу з урахуванням фактичних співвідношень окремих показників підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» на кінець 2023 року дана модель трансформується в наступну (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5

Постановка оптимізаційної задачі для підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

$F = \Pi_{вк} \Phi_{вк} + \Pi_{ндк} \Phi_{ндк} + \Pi_{пкк} \Phi_{пкк} + \Pi_{ппк} \Phi_{ппк}$ $\rightarrow \min$	$F = 0,1429x_{вк} + 0,27x_{ндк} + 0,075x_{пкк} +$ $+0,0039x_{ппк} \rightarrow \min$
$\Phi_{вк} \geq$ зареєстрований капітал + інший додатковий капітал	$\Phi_{вк} \geq 5,0$

Продовження табл. 3.5

$\Phi_{BK} \leq \text{Валюта балансу}$	$\Phi_{BK} \leq 15150,2$
$\Phi_{ПДК} \leq (A_1 + A_2)$	$\Phi_{ПДК} \leq 5466,7$
$\Phi_{ПДК} \geq \text{Основні засоби}$	$\Phi_{ПДК} \geq 103,5$
$\Phi_{ПКК} \leq A_3$	$\Phi_{ПКК} \leq 9271,6$
$\Phi_{ПКК} \geq A_1$	$\Phi_{ПКК} \geq 19,1$
$\Phi_{ПКК} \leq \text{Дебіторська заборгованість}$	$\Phi_{ПКК} \leq 5466,7$
$\Phi_{BK} + \Phi_{ПДК} \leq (A_3 + A_4)$	$\Phi_{BK} + \Phi_{ПДК} \leq 9486,4$
$\Phi_{ПКК} + \Phi_{ПКК} \leq (A_1 + A_2 + A_3)$	$\Phi_{ПКК} + \Phi_{ПКК} \leq 14847,4$
$\Phi_{BK} + \Phi_{ПКК} \leq \text{Валюта балансу}$	$\Phi_{BK} + \Phi_{ПКК} \leq 15150,2$

Обмеження задачі оптимізації структури капіталу ураховують той факт, що дослідження ліквідності та її досягнення встановлює межі на співвідношення статей балансу впорядкування майна з метою оптимального розподілу як активів, так і пасивів, та є адекватною структурі капіталу, яка б задовольнила і потенційних інвесторів, і кредиторів, і постачальників та й врешті решт – власників та менеджмент компанії.

Хід виконання процедури пошуку рішення з використанням можливостей табличного редактора Excel представлено на рисунку 3.3.

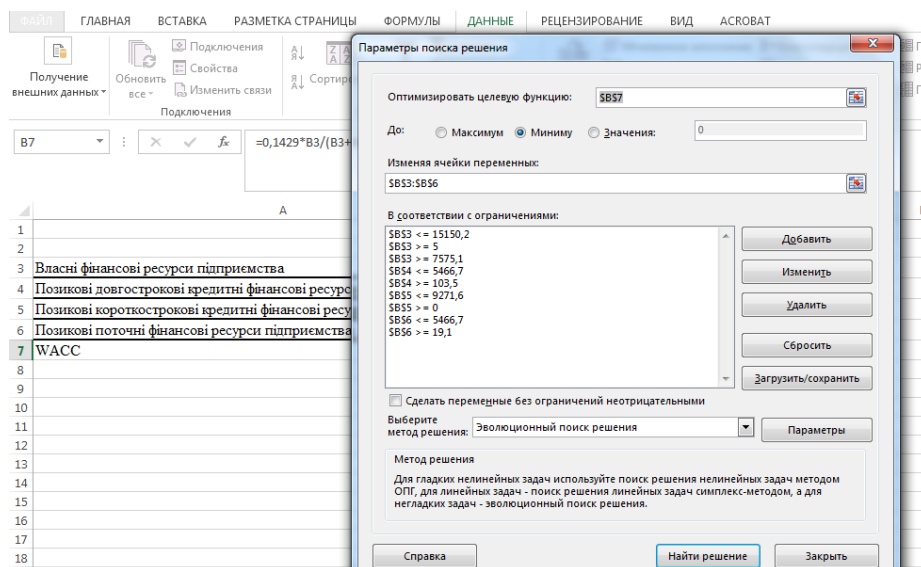

Рисунок 3.3. Формалізації обмежень пошуку рішення оптимальної структури капіталу підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

Результати розв'язання задачі на прикладі підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» представлені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Оптимальна структура капіталу підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС»

Складові фінансових ресурсів підприємства	Оптимальна структура фінансових ресурсів підприємства		Фактична структура фінансових ресурсів підприємства	
	обсяги тис. грн	питома вага, %	обсяги тис. грн	питома вага, %
1	2	3	4	5
Власні фінансові ресурси підприємства	7575,1	50,00	614,5	4,06
Позикові довгострокові кредитні фінансові ресурси підприємства	52,8	0,35	0	0
Позикові короткострокові кредитні фінансові ресурси підприємства	4732,1	31,23	0	0
Позикові поточні фінансові ресурси підприємства	2790,1	18,42	14535,7	95,94
Загальна сума власних фінансових ресурсів підприємства	7575,1	50,00	614,5	4,06
Загальна сума позикових фінансових ресурсів підприємства	7575,1	50,00	14535,7	95,94
Загальна сума фінансових ресурсів підприємства	15150,2	100,00	15150,2	100,00
Середньозважена вартість капіталу	0,0965	x	0,0095	x

Таким чином, згідно з проведеними розрахунками оптимальною структурою фінансових ресурсів буде структура де частка власних ресурсів становитиме 50 % від загального їх обсягу, що за умови збереження їх загального обсягу складе 7575,1 тис. грн. При цьому обсяг позикових поточних фінансових ресурсів підприємства необхідно скоротити з нинішніх 14535,7 тис. грн до 2790,1 тис. грн, що можливо здійснити за рахунок перекредитування передусім шляхом отримання коштів з державних програм під кредитну ставку від 6 до 9 відсоткових пункти. Відповідно на термін більш ніж один рік доцільно в банківських установах отримати 52,8 тис. грн, а за державними програмами терміном до одного року – 4732,1 тис. грн.

Оцінюючи ефективність сформованої структури необхідно врахувати, що удорожчання вартості залучення фінансових ресурсів аж на 8,7% є вимушеним. Працювати виключно на відносно дешевій кредиторській заборгованості не можливо, з одного боку, а з іншого – у підприємства повністю не виконується жодна з умов, сформованих на основі використання критеріїв фінансової стійкості. За таких умов продовжуючи «паразитувати» на кредиторах підприємство поступово підводить себе спочатку до повної втрати довіри й репутації до себе, а потім й до банкрутства.

Відповідно реалізація запропонованих позицій щодо зміни структури є обґрунтованою й такою, що сприятиме відновленню фінансової стійкості товариства за умови мінімізації вартості залучених фінансових ресурсів.

3.3. Основні напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Функціонування системи ринкової економіки України може бути забезпечено за умови підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Для забезпечення ефективного управління цим процесом підприємствам слід розробляти спеціальну фінансову політику, спрямовану на залучення фінансових ресурсів із різних джерел в залежності від потреб майбутнього розвитку. Політика формування фінансових ресурсів спрямована на забезпечення необхідного рівня самофінансування його виробничого розвитку, що в свою чергу є частиною загальної фінансової стратегії підприємства.

Якість використання фінансових ресурсів можна оцінити за ефективністю їх використання, а ефективність забезпечується впливом економічних, правових, соціальних і багатьох інших внутрішніх і зовнішніх факторів. Незважаючи на велику кількість фінансових коефіцієнтів та різних підходів щодо визначення ефективності використання фінансових ресурсів, необхідно впровадити таку

систему критеріїв, стандартів та нормативних значень, які допоможуть найбільш точно оцінити ефективність використання наявних фінансових ресурсів на підприємстві, які будуть зрозумілими, аргументованими та враховувати вид економічної діяльності господарюючого суб'єкта.

Відомо, що раціональне і економічне використання наявних фінансових ресурсів необхідне для поліпшення фінансового благополуччя підприємства. З цієї причини поняття «ефективне використання фінансових ресурсів» має володіти певною смисловою та кількісною визначеністю. Велика кількість економістів розглядають ефективність як співвідношення між результатами, отриманими від будь-якої діяльності, і понесеними витратами або використаними ресурсами.

Ефективність використання фінансових ресурсів можна оцінити, порівнявши отриманий дохід з обсягом фінансових ресурсів. Отже, узагальнюючим показником оцінки ефективності використання фінансових ресурсів є ресурсовіддача, який можна розрахувати за такою формулою:

$$K_{ф.р.} = D / P \quad (3.3)$$

де $K_{ф.р.}$ – коефіцієнт використання фінансових ресурсів;

D – сукупний дохід підприємства;

P – середньорічний обсяг фінансових ресурсів підприємства [36].

Розрахуємо коефіцієнт використання фінансових ресурсів для підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (таблиця 3.6).

Значення коефіцієнту використання фінансових ресурсів перевищує 1, що є позитивним фактом, проте спостерігається зниження цього значення протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 3.6

**Коефіцієнт використання фінансових ресурсів підприємства
«ПРОСПЕКТ ПЛЮС»**

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Сукупний дохід, тис. грн.	38022	56438	66732
Середньорічний обсяг фінансових ресурсів, тис. грн.	16922	27282	40649
Коефіцієнт використання фінансових ресурсів	2,25	2,07	1,64

Структурний зміст узагальнюючого показника можна показати через проміжні показники в наступній формі:

$$Кф.р. = (A + З + П) / (Фос + Фоб), \quad (3.4)$$

де А – амортизаційні відрахування;

З – заробітна плата працівників підприємства;

П – валовий прибуток, отриманий підприємством;

Фос – середньорічна вартість основних засобів;

Фоб – середньорічна вартість оборотних коштів підприємства [36].

Розрахуємо коефіцієнт використання фінансових ресурсів для підприємства «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7

**Коефіцієнт використання фінансових ресурсів підприємства
«ПРОСПЕКТ ПЛЮС»**

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
А, тис. грн.	2126	2617	3034
З, тис. грн.	4135	8157	10468
П, тис. грн.	37564	50428	66024
Фос, тис. грн.	8407	9819	16514
Фоб, тис. грн.	18772	27284	39090
Кфр	1,61	1,65	1,43

Цей показник враховує як ресурси виробничого процесу, так і результати його використання. Він є співставним для виробничих структур будь-якого масштабу, профілю та галузевої приналежності. На його розмір не впливають структурні зміни у виробничій програмі, і цей показник не можна завищити за рахунок збільшення витрат. Будь-яке збільшення витрат впливає на зниження чисельника або збільшення знаменника [33].

З іншого боку, джерелами фінансових ресурсів є власні і залучені кошти. Тоді узагальнюючий показник оцінки ефективності використання фінансових ресурсів можна записати в наступному вигляді:

$$K_{ф.р.} = (D_v/K_v) (K_v/P) + (D_z/K_z) (K_z/P) \quad (3.5)$$

де D_v , D_z – відповідно дохід від використання власних і залучених коштів;

K_v , K_z – відповідно власні і залучені кошти;

K_v/P , K_z/P – відповідно питома вага власних і залучених коштів у загальній сумі фінансових ресурсів підприємства;

D_v/K_v , D_z/K_z – відповідно ресурсовіддача власних і залучених коштів підприємства [36].

Такий підхід дає можливість аналізувати не тільки складові доходу підприємства, але й фактори, які впливають на їхнє формування.

Для того щоб ефективно використовувати фінансові ресурси необхідно займатися плануванням. В Україні, як і в інших країнах СНД, планування стало активно замінюватися прогнозуванням, тобто встановленням контрольних показників-орієнтирів, які можуть бути варіантами реалізації. На додаток до процесу прогнозування використовують індикативне планування, тобто певна рекомендована система, яка є необов'язковою для підприємства в ринкових умовах, а також скоординовані та взаємозв'язані засоби непрямого впливу: норми і нормативи, податки і податкові пільги, бюджетні асигнування і дотації, кредити і кредитні пільги, ціни, квоти, ліцензії, цінні папери тощо.

Під фінансовим плануванням розуміється розробка системи фінансових планів і планових (нормативних) показників для забезпечення розвитку підприємства необхідними фінансовими ресурсами та підвищення ефективності його майбутньої фінансової діяльності.

Розробка фінансового плану залежить від собівартості реалізованого продукту, доходу від продажів, економії коштів, амортизації, обсягу і джерел фінансування, намічених на плановий інвестиційний період, потреби в оборотних коштах та їх покриття, розподілу і використання прибутку, взаємовідносин з бюджетом, банками.

Фінансове планування вимагає направлення на досягнення наступних цілей: забезпечення фінансовими ресурсами і грошовими коштами діяльності компанії; збільшення прибутків від основної діяльності та інших видів діяльності; організація фінансових взаємин з бюджетом, позабюджетними фондами, банками, кредиторами і дебіторами; забезпечення реальної збалансованості планованих доходів і витрат; забезпечення платоспроможності і фінансової стабільності.

Фінансове планування засноване на використанні трьох його основних систем, кожна з яких має свій певний період та своє власне втілення своїх результатів (таблиця 3.8).

На початковому етапі планування прогнозуються основні напрямки і цільові параметри фінансової діяльності шляхом розробки загальної фінансової стратегії підприємства, яка покликана визначити завдання і параметри поточного фінансового планування.

Таким чином, поточне фінансове планування створює основу для розробки і доведення до безпосереднього виконавця оперативного бюджету за всіх основних аспектів фінансової діяльності підприємства. З переходом на якісно інший рівень фінансового планування компанія розширює внутрішній потенціал внутрішніх заощаджень для модернізації виробництва, роблячи його більш для доступним для сторонніх інвесторів. Така система планування дозволяє синхронізувати рішення в області управління фінансовими ресурсами, що

відповідають стратегічним цілям підприємства і враховують динаміку оподаткування.

Таблиця 3.8

Системи фінансового планування на підприємстві

Системи фінансового планування	Форми реалізації результатів фінансового планування	Період планування
Прогнозування фінансової діяльності	Розробка загальної фінансової стратегії і фінансової політики по основних напрямках фінансової діяльності підприємства	до 3-х років
Поточне планування фінансової діяльності	Розробка поточних фінансових планів по окремих аспектах фінансової діяльності	1 рік
Оперативне планування фінансової діяльності	Розробка і доведення до виконавців бюджетів, платіжних календарів і інших форм оперативних планових завдань зі всіх основних питань фінансової діяльності	місяць, квартал

Щоб узагальнити і систематизувати перераховані вище заходи щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів в якості стратегічного напрямку управління фінансовими ресурсами, необхідно впровадити їх в практичну діяльність підприємства (таблиця 3.9).

Таблиця 3.9

Пріоритетні напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Напрями	Форми реалізації
Планування	Розробка стратегічних, поточних, оперативних планів
Оптимізація податкової політики	Застосування податкових пільг
Балансування фінансових потоків	Прискорення кругообігу
Акумуляція фінансових ресурсів	Створення запасів; Розміщення фінансових ресурсів у високоліквідних активах

Продовження табл. 3.9

Удосконалення системи розрахунків і платежів	- здійснення факторингових операцій; - надання цінових знижок за умови негайного розрахунку за реалізовану продукцію; - своєчасна інкасація дебіторської заборгованості; - пролонгація угод з покупцями; - залучення примусового стягнення боргів; - сплата відсотків, штрафів, санкцій
Управління ризиками	Створення резервів Диверсифікація Лімітування Бюджетування Хеджування
Облік і контроль	Удосконалення організаційної структури, розробка посадових інструкцій, відповідальності
Поглиблення аналізу	Визначення рівня вартості окремих складових фінансових ресурсів
Удосконалення критеріїв оцінки використання фінансових ресурсів	Розробка оціночних показників, що характеризують ефективність використання фінансових ресурсів
Система норм і нормативів	Оптимізація обсягу, складу і структури фінансових ресурсів за окремими їх складовими
Оптимізація використання фінансових ресурсів в операційній діяльності	- комплексне використання сировини, що спрямоване на збільшення асортименту та обсягів виробництва продукції; - орієнтування на виробництво рентабельних видів продукції; - моніторинг виробничих запасів

Як показує досвід багатьох підприємств, що якщо систематично організовувати та проводити чіткий облік і постійний моніторинг протягом усього року, а не в кінці року, то виходить найбільш ефективно використання фінансових ресурсів. Контроль лише за річними даними недостатній, несвоєчасний і мало ефективний, оскільки не дає можливості виправити помилки, які мали місце протягом року.

Отже, застосування визначеного набору пріоритетних напрямків у певному порядку сприятиме забезпеченню підприємства фінансовими ресурсами.

ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ

Було запропоновано розробити прогноз на кінець 2024 року обсягу власних та позикових коштів з використанням методу простого ковзного середнього при трьох- і шеститижневому інтервалі усереднення, а також методу побудови трендових моделей з використанням лінійного, логарифмічного, поліноміального, ступеневого та експоненціального типу тренду.

За методом середнього ковзного кращий результат показало усереднення за трьохквартальним періодом і відповідно за умов такого прогнозу структура фінансових ресурсів зміниться з 4,06/95,94 (відповідно в чисельнику власні кошти, а в знаменнику – позикові) у 2023 році до 4,05/95,95 – у 2024 році, що призведе до незначного погіршення фінансової стійкості даного підприємства з огляду на зниження питомої ваги власних фінансових ресурсів. За умови формування прогнозу з використанням трендових моделей і можливостей табличного редактору Excel з ймовірністю 90,89 % для прогнозу власних фінансових ресурсів і 96,99 % - для позикових їх прогнозні обсяги становитимуть 688,2 тис. грн і 15631,2 тис. грн – відповідно, а структура коштів – 4,22/95,78 відсоткових пункти.

Також було запропоновано та проведено розрахунки оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства. Пропонується така структура де частка власних ресурсів становитиме 50 % від загального їх обсягу, що за умови збереження їх загального обсягу складе 7575,1 тис. грн. При цьому обсяг позикових поточних фінансових ресурсів підприємства необхідно скоротити з нинішніх 14535,7 тис. грн до 2790,1 тис. грн, що можливо здійснити за рахунок перекредитування передусім шляхом отримання коштів з державних програм під кредитну ставку від 6 до 9 відсоткових пункти. Відповідно на термін більш ніж один рік доцільно в банківських установах отримати 52,8 тис. грн, а за державними програмами терміном до одного року – 4732,1 тис. грн.

Запропоновані заходи забезпечать позитивні зміни щодо структури фінансових ресурсів підприємства і сприятимуть відновленню фінансової стійкості підприємства за умови мінімізації вартості залучених фінансових ресурсів, а також сприятимуть загальному поліпшенню фінансового стану та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. У першому розділі підтверджено актуальність дослідження теми формування й використання фінансових ресурсів підприємства, розглянуто теоретичні основи фінансових ресурсів підприємства, а саме розглянуто економічну сутність, класифікацію та визначено переваги й недоліки залучення до фінансово-господарської діяльності власних та позикових фінансових ресурсів. Також в рамках виконання теоретичного розділу роботи визначено методичні засади організації управління фінансовими ресурсами підприємства. Зокрема, на основі узагальнення поглядів різних фахівців щодо трактування сутності терміну «фінансові ресурси» виділено, на нашу думку, найбільш коректне: фінансові ресурси – це наявні у підприємства накопичення і доходи, власні і запозичені фонди нагромадження, що створюються у процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту у вигляді джерел їх формування та складу і розміщення, які мають характер цільового призначення та результативності (одержання економічних вигод) у майбутньому.

Що стосується вибору джерел фінансування, то це є важливим стратегічним рішенням, яке впливає на фінансову стійкість підприємства. При прийнятті рішення необхідно враховувати такі фактори як вартість фінансування, терміни повернення, вплив на структуру капіталу та ризики. Стосовно ж оцінювання ефективності формування та використання фінансових ресурсів, то потрібно сказати, що кожне підприємство повинно постійно шукати, намагатися побудувати та підтримувати оптимальну структуру балансу, тобто таке співвідношення власних і залучених коштів, яке б забезпечувало максимальну ефективність діяльності підприємства та мінімізувало б фінансові ризики.

2. Практичні аспекти з досліджуваної проблематики враховувалися на базі аналізу ефективності формування і використання фінансових ресурсів агентства нерухомості «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.), яке функціонує на

території Харкова з 1994 року і спеціалізується на наданні повного спектру професійних ріелторських послуг.

Оцінюючи загальний фінансовий стан даного підприємства як результат ефективності використання його фінансових ресурсів, необхідно відзначити суперечливий характер значень показників і їх динаміки. Так, з одного боку, загальна вартість майнових цінностей, а відповідно й фінансових ресурсів за період з 2021 по 2023 рік збільшилась на 4929,1 тис. грн або на 48,22 % від базового рівня, що за інших рівних умов свідчить про розширення фінансово-господарського обороту. Сформована структура активів товариства є «легкою», оскільки частка необоротних коштів стабільно є значно нижчою за 40 %, що обумовлює низький рівень накладних витрат і відповідно невисоку залежність від обсягів діяльності. За жодною з використаним дискримінантних моделей підприємство навіть близько не наблизилось до критичного рівня. Так, наприклад, за критичного значення Z -рахунку Альтмана менше 3 в досліджуваного підприємства даний коефіцієнт на кінець 2023 року приймає значення рівне 20,47; відповідно до моделі Таффлера – за нормативу більше 0,3 ми маємо фактичне значення 0,538; модель Ліса – граничне значення комплексного показника складає 0,037, у нас – близько 0,066; модель Спрингейта говорить, що у випадку коли значення комплексного показника менше за 0,862, то підприємство є потенційним банкрутом у досліджуваного підприємства – від 1,616 до 1,797; відповідно до моделі Іркутської державної економічної академії за умови, що значення комплексного показника знаходиться на рівні $> 0,42$, то ймовірність банкрутства складає до 10 %, у нас же фактично від 8,533 до 8,653, тобто можна констатувати мінімальну загрозу настання банкрутства даного товариства. До позитивних моментів у фінансовому стані досліджуваного товариства необхідно віднести й стабільне зростання чистого доходу, трирічний приріст якого склав 15,27 %, що в абсолютному вираженні становить 2,85 млн. грн. Проте зразу ж варто відзначити, що певна частина даного приросту обумовлена інфляційними процесами в країні й відповідно удорожчанням реалізованої продукції.

Натомість до складу негативних явищ по відношенню як до формування структури фінансових ресурсів, так і загального фінансового стану даного підприємства необхідно недостатність власних фінансових ресурсів, порушення умов фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності товариства. Сюди ж потрібно віднести низький загальний рівень і погіршення ділової активності товариства. Так темпи зростання виручки за період з 2021 по 2023 роки на 32,95 % нижчі, за темпи зростання обсягу основних засобів. За трирічний період обсяг оборотних коштів зріс на 4879,0 тис. грн або 48,09 %, але практично весь цей приріст обумовлений виключно збільшенням обсягу запасів і дебіторської заборгованості й одночасно стриманий незначним скороченням обсягу грошових коштів. При цьому найбільший вплив на приріст обсягу оборотних коштів забезпечило збільшення дебіторської заборгованості на 2545,7 тис. грн або 82,15 %. Протягом всього досліджуваного періоду простежувалась наступна взаємозалежність активів та пасивів підприємства $A1 < П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$, що свідчить про недостатній ліквідності підприємства.

Оцінюючи безпосередньо ефективність формування й використання фінансових ресурсів необхідно відзначити, що за три останні роки функціонування підприємство майже на половину збільшило обсяг наявних фінансових ресурсів, але цей ріст обумовлений переважно зростанням запозичень (за три роки їх обсяг зріс з 9793,9 тис. грн в 2021 році до 12367,8 тис. грн – в 2023 році, тобто більш ніж на 48%), що сприяло зниженню рівня фінансової стійкості підприємства, відповідно й зниження його кредитного рейтингу та погіршення доступу до залучення додаткового капіталу. При цьому питома вага власного капіталу скоротилась на 0,12 %, проте більш інформативним є зазначення базового рівня в 4,06 % за умови, що нормальним вважається щонайменше п'ятдесяти відсоткове забезпечення капіталу власними коштами.

Ще одним принциповим напрямом оцінки ефективності формування фінансових ресурсів підприємства є оцінка його ділової активності. За цими показниками простежуються доволі значний рівень фондівіддачі, а з іншого –

оборотність практично всіх видів ресурсів є недостатньою. При цьому й позитивне враження від фондівіддачі втрачається, оскільки воно зумовлене на підвищенні ефективності діяльності, а надзвичайно малими обсягами використовуваних основних засобів.

В цілому необхідно відзначити, що сформована структура фінансових ресурсів є відносно неефективною про що свідчить не тільки низький рівень фінансової стійкості, повна відсутність довгострокових зобов'язань при повному домінуванні короткострокових й практичній відсутності власних коштів, але й значення показників, що в цілому характеризують ефективність підприємства – рентабельності діяльності, фондівіддачі, оборотності ресурсів тощо.

3. Тому, зважаючи на результати аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.) в 2021-2023 роках та виявлені серйозні проблеми з формуванням структури фінансових ресурсів даного підприємства, нами обґрунтовано необхідність розробки прогнозу основних складових фінансових ресурсів даного підприємства з метою визначення структури ресурсів за умови продовження використання існуючої доктрини щодо їх формування. Використавши два підходи до прогнозування – шляхом визначення середнього ковзного з шести і трьох кварталним усередненням та побудови рівнянь регресії з різним типом тренду – встановлено, що за подальшої бездіяльності структура коштів залишиться приблизно такою. За методом середнього ковзного кращий результат показало усереднення за трьохквартальним періодом і відповідно за умов такого прогнозу структура фінансових ресурсів зміниться з 4,06/95,94 (відповідно в чисельнику власні кошти, а в знаменнику – позикові) у 2023 році до 4,05/95,95 – у 204 році, що призведе до незначного погіршення фінансової стійкості даного підприємства з огляду на зниження питомої ваги власних фінансових ресурсів. За умови формування прогнозу з використанням трендових моделей і можливостей табличного редактору Excel з ймовірністю 90,89 % для прогнозу власних фінансових ресурсів і 96,99 % - для позикових їх прогнозні

обсяги становитимуть 688,2 тис. грн і 15631,2 тис. грн – відповідно, а структура коштів – 4,22/95,78 відсоткових пункти.

Тому зважаючи на результати прогнозів структури фінансових ресурсів АН «ПРОСПЕКТ ПЛЮС» (ФОП Новіков С. Ю.) та їх невтішні результати з використанням функції «Пошук рішення» табличного редактора Excel було сформовано прогноз оптимальної структури фінансових ресурсів, яка б одночасно забезпечувала мінімум вартості залучення коштів при достатньому рівні фінансових ризиків. При цьому було сформована цільова функція, яка спрямована на мінімізацію вартості залучення фінансових ресурсів, та система обмежень, що забезпечує мінімальну фінансову стійкість підприємства.

Згідно з проведеними розрахунками оптимальною структурою фінансових ресурсів буде структура де частка власних ресурсів становитиме 50 % від загального їх обсягу, що за умови збереження їх загального обсягу складе 7575,1 тис. грн. При цьому обсяг позикових поточних фінансових ресурсів підприємства необхідно скоротити з нинішніх 14535,7 тис. грн до 2790,1 тис. грн, що можливо здійснити за рахунок перекредитування передусім шляхом отримання коштів з державних програм під кредитну ставку від 6 до 9 відсоткових пункти. Відповідно на термін більш ніж один рік доцільно в банківських установах отримати 52,8 тис. грн, а за державними програмами терміном до одного року – 4732,1 тис. грн.

Таким чином, реалізація запропонованих рекомендацій щодо зміни структури фінансових ресурсів є обґрунтованою й такою, що сприятиме відновленню фінансової стійкості підприємства за умови мінімізація вартості залучених фінансових ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байстрюченко Н. О. Вплив динаміки структури капіталу на фінансово-економічні результати діяльності підприємства : автореферат дисертації на здобуття ступеня кандидата економічних наук спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н. О. Байстрюченко. – Суми, 2011. – 21 с.
2. Бердар М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу / М. М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №5(83). – С. 133-138.
3. Білик М. Д., Котов І. Л. Фінансовий стан підприємства : теорія, методика. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 5. С. 86-92.
4. Блонська В. І., Вужинська О. І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. № 18.1. С. 122-128.
5. Бондаренко О.С. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. *Економіка та держава*. 2018. №6. С. 21-24.
6. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні / Є М. Бойко // Молодий вчений. – 2016. – № 5. – С. 15-18.
7. Бровко Л.І., Мозговий М.О. Економічна сутність, склад і структура фінансових ресурсів підприємства. Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки (з нагоди 100-річчя з часу заснування Дніпровського державного аграрно-економічного університету) : колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька, О.М. Губарик.-Дніпро: Пороги, 2021. С.154-163.

8. Брунько Т. В. Теоретичні засади фінансування будівельних підприємств / П. В. Брунько // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – №17. – С. 66-73.
9. Буряк П. Ю. Формування і надання інформації про фінансові ресурси підприємства / П. Ю. Буряк // Фінанси України. – 2016. – №10. – С. 123-129.
10. Вишневецький О. С. Загальна теорія стратегування: від парадигми до практики використання : монографія. Київ, 2018. 156 с.
11. Власенко Т. Ю., Стародубцева О. С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Молодий вчений*. 2018. № 12 (64). С. 256-259.
12. Гаватюк Л. С., Перегіняк Н. М. Шляхи підвищення рівня прибутковості вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2017 № 9.- С. 363-367. URL: http://www.economyandsociety.in.ua /journal/9_ukr/62.pdf (дата звернення: 28.10.2024).
13. Гаврилко П. П. Вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України / П. П. Гаврилко // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2016. – Випуск 3. – С. 131-134.
14. Гвоздеї Н.І, Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2018. № 1. С. 216-221.
15. Герасимчук О.В. Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний простір*. 2018. № 153. С. 40-45.
16. Григораш Т. Ф. Формування джерел фінансових ресурсів підприємства та управління ними / Т. Ф. Григораш, Я. Я. Губенко, К. В. Панич // Молодий вчений. – 2014. – №11 (14). – С. 54-56.
17. Гуменюк В. С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств *Інфраструктура ринку*. 2018. № 20. С. 51 – 55.
18. Гавран В. Я., Середницька Х. Т. Дослідження особливостей формування прибутку організації в сучасних умовах господарювання. URL:

[http:// science.lpnu.ua/sites/default /files/journal-paper/2017/jun/2744/ visnyk2016-55-60. pdf](http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/2744/visnyk2016-55-60.pdf) (дата звернення: 01.11.2024).

19. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Економіка і суспільство*. 2017. №8. С. 219–223.

20. Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 328 с.

21. Духновська Л. М., Павлов В. С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління URL: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/24.pdf (дата звернення: 01.11.2024).

22. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/33.pdf (дата звернення: 28.10.2024).

23. Захарова Н. Ю. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства. *Вісник Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2022. № 7. С. 34-39.

24. Куцик П. О., Головацька С. І. Оцінка ефективності контролінгу у системі управління підприємства. *Економічний аналіз*. 2017. т. 27, № 2. С. 145 – 155.

25. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2013. – Вип. 2. – С. 140 - 148.

26. Лапін О. В. Інноваційні системи формування фінансових ресурсів підприємств України / О. В. Лапін, М. А. Кхаїрі // Інвестиції: практика та досвід. – № 24. – С. 80-83.

27. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Київ : Київський національний економічний університет, 2016. 388 с.

28. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти / О. Г. Малій // Актуальні проблеми інноваційної економіки.

– 2016. – № 2. – С. 71-74.

29. Мальований М. І. Фінансовий стан підприємства та його покращення у післякризовий період. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2016. № 81(2). С. 93 –105.

30. Маркіна І. А., Вороніна В. Л. Управління прибутком торговельних підприємств : монографія. Полтава: ПП «Астроя». 2018. 167 с.

31. Мартиненко В. П., Кушик І. Л. Оцінка управління процесом формування прибутковістю суб'єкта господарювання. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 163 – 168.

32. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Постанова Міністерства економіки України від 26.10.2020 № 1361 [Електронний ресурс]. [URL:http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish](http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish). (дата звернення: 18.10.2024).

33. Методичні підходи до стратегічного управління діяльністю підприємства : кол. монографія / за ред. П. П. Микитюка. Тернопіль: Економічна думка, 2017. 400 с.

34. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 299 – 303.

35. Ніпіаліді О. Практика управління прибутком підприємств в умовах проциклічності економіки. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 3. С. 19 – 30.

36. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 06.11.2024).

37. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 06.11.2024).

38. Панасюк Б. М. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. *Науковий блог*. 2019. № 3. С. 141–148.

39. Партин, Г.О. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / А.Г. Загородній, Г.О. Партин. – Львів: ЛБІНБУ, 2003. – 265с.

40. Петленко Ю. В. Удосконалення структури капіталу компанії як умова підвищення її капіталізації / Ю. В. Петленко, Г. В. Решетова // *Фінанси України*. – 2016. – №3. – С. 102-109.

41. Прокопенко І. Ф. Курс економічного аналізу: Підручник для студентів ВНЗ / за ред. Прокопенка І.Ф. Харків: Легас. 2004. 306 с.

42. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк; керівник колективу авторів і науковий редактор професор А. М. Поддєрьогін. – Київ : КНЕУ, 2005. – 536 с.

43. Рзаєва Т. Г., Стасюк І. В. Зарубіжні методи визначення ймовірності банкрутства підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2020. № 3. С. 177–181.

44. Савіна С. С., Гиренко Ю. В. Управління прибутком в системі фінансового менеджменту підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6 (17). С. 321 – 324.

45. Семенова К. Д. Аналіз тенденцій і прогнозування фінансових показників діяльності підприємств України. *Держава та регіони*. 2019. №5(110). С. 238-242.

46. Сьомкіна Т. В., Гужавіна І. В., Згурська О. М. Методологічні засади управління прибутком торговельного підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2021. № 1 (31). С. 107 – 113

47. Стеценко Б. Теоретичні підходи до визначення оптимальної структури капіталу акціонерного товариства / Б. Стеценко // *Ринок цінних паперів України*. – 2014. – № 5-6. – С. 41-46.

48. Стрішенець О. Аналітичні підходи до управління прибутком на підприємстві. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки*. 2018. № 2. С. 18 – 25.

49. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навчальний посібник / О. О. Терещенко. – Київ : КНЕУ, 2003. – 554 с.

50. Товмасян В. Р. Методичний підхід до оцінювання динаміки економічних результатів фінансової політики підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №23. С. 23-29.

51. Тульчинська С. О., Бершадська І. І. Напрями удосконалення управління прибутком на підприємстві. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/6.pdf (дата звернення: 28.11.2023).

52. Тютюнник Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / П.М. Куліков, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В. Тютюнник. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

53. Філімоненко О. С. Фінанси підприємств : навч. посібн. – 2-ге видання, перероблене і доповнене / О. С. Філімоненко. – Київ : МАУП, 2004. – 328 с.

54. Фінансовий аналіз: навчальний посібник/ М. Р. Лучко , С. М. Жукевич, Фаріон А. І. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 304 с.

55. Фурман І. В. Вектори підвищення ефективності управління прибутком підприємства. *Національний вісник Національної Академії статистики, обліку та аудиту*. 2017. № 3. С. 55 – 64.

56. Фінансовий словник-довідник/ М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан та ін.: за редакцією М. Я. Дем'яненка. К.: ІАЕУААН. 2003. 675 с.

57. Фінансовий аналіз [Електронний ресурс] / Ткаченко І. П. Кам'янське // консп. лек. для студ. усіх форм навч. 2018. 223 с. URL: <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-k192.pdf>. (дата звернення: 28.10.2024).

58. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки [Електронний ресурс] / О. О. Яцух, Н. Ю. Захарова. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 173–180. URL: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf 32 (дата звернення: 14.10.2024).

59. Чайка Т. Ю., Лошакова С. Є. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під

час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. 2018. №15. С.900 – 908.

60. Черничко Т. В., Кірман Є. І. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України. *Економіка та суспільство : електронний науковий фаховий журнал*. Мукачєво, 2016. №5. - С.400-404. URL: http://www.economyand.society.in.ua/journal/5_ukr/71.pdf (дата звернення: 14.10.2024).

61. Щербакова Д. А. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування / Д. А. Щербакова // [Матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції 20-22 січня 2014 року](#) / Актуальні питання сучасної економіки. – Умань, 2014. – С. 40-43.

62. Яременко В. Г. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 19(3). С. 158-162.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність АН «Прспект Плюс» (ФОП Новіков С. Ю.)

Підприємство ФОП НОВІКОВ С. Ю.
 Територія Харківська область, м. Харків
 Організаційно-правова форма господарювання ФОП
 Вид економічної діяльності Агентства нерухомості
 Середня кількість працівників
 Одиниця виміру: тис. грн. з десятковим знаком
 Адреса, телефон м. Харків, пров. Байкальський, буд. 2

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ		
2022	01	01
33605703		
6310137500		
240		
68.31		

1. Баланс
на 31 грудня 2021 р.

Форма
№ 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	25,4	64,6
первісна вартість	1011	31,2	74,9
знос	1012	(5,8)	(10,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	6,5	6,8
Усього за розділом I	1095	31,9	71,7
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	4635,3	6895,8
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	463,7	985,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	327,9	448,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	653,9	1664,8
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	274,9	55,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	89,2	95,8
Усього за розділом II	1195	6444,9	10146,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	6476,8	10217,1

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	323,0	422,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	328,0	427,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	425,0	182,0
розрахунками з бюджетом	1620	28,9	19,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	28,9	19,4
розрахунками зі страхування	1625	-	6,0
розрахунками з оплати праці	1630	5,7	27,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	5689,2	9558,6
Усього за розділом III	1695	6148,8	9793,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	6476,8	10221,1

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2021

Форма № 2-м		Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18647,7	10283,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(17281,4)	(9006,3)
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Інші операційні витрати	2180	(1245,3)	(1110,1)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	16647,7	10283,5
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(18526,7)	(10116,4)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (2280-2285)	2290	121,0	167,1
Податок на прибуток	2300	(21,8)	(30,1)
Чистий фінансовий результат: прибуток (2290-2300)	2350	99,2	137,0

Підприємство ФОП НОВІКОВ С. Ю.
 Територія Харківська область, м. Харків
 Організаційно-правова форма господарювання ФОП
 Вид економічної діяльності Агентства нерухомості
 Середня кількість працівників
 Адреса, телефон м. Харків, пров. Байкальський, буд. 2
 Одиниця виміру: тис. грн.

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ		
2023	01	01
33605703		
6310137500		
240		
68.31		

1. Баланс на 31 грудня 2022 р.	Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
---	------------------------------	-------------	---------

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	64,6	103,5
первісна вартість	1011	74,9	114,5
знос	1012	(10,3)	(11,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	6,8	8,8
Усього за розділом I	1095	74,7	110,3
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	6895,8	8443,0
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	985,4	2083,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	448,8	334,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1664,8	1567,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	55,8	916,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	95,8	96,1
Усього за розділом II	1195	10146,4	13431,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	10221,1	13542,2

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	422,2	521,7
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	427,2	526,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	182,0	798,9
розрахунками з бюджетом	1620	19,4	27,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	19,4	19,3
розрахунками зі страхування	1625	6,0	9,2
розрахунками з оплати праці	1630	27,9	48,2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	9558,6	12131,6
Усього за розділом III	1695	9793,9	13015,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	10221,1	13542,2

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	19036,1	18647,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(17706,5)	(17281,4)
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Інші операційні витрати	2180	(1209,2)	(1245,3)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	(18914,7)	(18526,7)
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	82	2066
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (2280-2285)	2290	121,4	121,0
Податок на прибуток	2300	(21,9)	(21,8)
Чистий фінансовий результат: прибуток (2290-2300)	2350	99,5	99,2

Підприємство ФОП НОВІКОВ С. Ю.
 Територія Харківська область, м. Харків
 Організаційно-правова форма господарювання ФОП
 Вид економічної діяльності Агентства нерухомості
 Середня кількість працівників
 Адреса, телефон м. Харків, пров. Байкальський, буд. 2
 Одиниця виміру: тис. грн.

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ		
2024	01	01
33605703		
6310137500		
240		
68.31		

1. Баланс на 31 грудня 2023 р.	Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
---	------------------------------	-------------	---------

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	103,5	103,5
первісна вартість	1011	114,5	114,5
знос	1012	(11,0)	(11,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	6,8	6,8
Усього за розділом I	1095	110,3	110,3
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	8443,0	9271,6
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	2083,8	2083,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	334,6	1,1
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1567,6	2185,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	916,8	19,1
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	96,1	90,0
Усього за розділом II	1195	13431,9	15025,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	13542,2	15150,2

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	521,7	609,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	526,7	614,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	798,9	2143,9
розрахунками з бюджетом	1620	27,6	16,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	19,3	16,6
розрахунками зі страхування	1625	9,2	-
розрахунками з оплати праці	1630	48,2	7,4
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	12131,6	12367,8
Усього за розділом III	1695	13015,5	14535,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	13542,2	15150,2

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2023

Форма № 2-м		Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (ФОПів, робіт, послуг)	2000	-	24
Собівартість реалізованої продукції (ФОПів, робіт, послуг)	2050	-	44
Інші операційні доходи	2120	22	38
Інші доходи	2240	-	-
Інші операційні витрати	2180	(1996)	(183)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	-	24
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(22)	(82)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (2280-2285)	2290	(22)	(58)
Податок на прибуток	2300	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток (2290-2300)	2350	(22)	(58)